05

පොළොන්නරු රාජධානියේ ආරම්භය විකාශනය හා පරිහානිය

හැඳින්වීම

අනුරාධපුර රාජධානිය ලෙස වර්ධනය වූ ආකාරය, එම රාජධානියේ වැදගත් පාලකයින්ගේ දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජ හා ආගමික කාර්යයන් පිළිබඳවත් හතරවන ශ්‍රේණියේ දී ඔබට ඉගෙනීමට ලැබුණි. අනුරාධපුරයට පසුව පොළොන්නරුව අගනුවර වශයෙන් තෝරා ගැනීමට මෙරට පාලකයෝ තීරණය කළහ. මෙම පාඩමේ විස්තර කරන්නේ එම රාජධානි සමයේ පැවති දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික තොරතුරු ය.

5.1 පොළොන්නරු රාජධානියේ ප්‍රභවයට තුඩු දුන් දේශපාලන තත්වය

ක්‍රි. ව. දහවන සියවස අවසාන වන විට පස්වන මිහිඳු රජු අනුරාධපුරය ඇතුලු රජරට ප්‍රදේශය පාලනය කළ අතර දකුණු ඉන්දියාවේ බලවත් රාජ්‍යයක් ගොඩනගා ගෙන සිටි චෝළයෝ සිය අධිරාජ්‍යය අවට රටවලට ව්‍යාප්ත කිරීමේ ප්‍රයත්නයක යෙදී සිටියහ. අනුරාධපුරයට වරින්වර දකුණු ඉන්දියාවෙන් පැමිණ සිටි කුලී හමුදාව කැරලි ගැසීමත් සිංහල ප්‍රභූවරුන්ගේ සහයෝගය නොලැබීමත් නිසා පස්වන මිහිඳු රජුට පාලනය ගෙන ගිය නොහැකි විය. මෙකී අස්ථාවරත්වයෙන් ප්‍රයෝජන ගෙන පළමුවන රාජරාජ අනුරාධපුරය ආක්‍රමණය කළේ ය. (992-993) මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පස්වන මිහිඳු රුහුණට පලා ගියේ ය. පළමුවන රාජරාජගෙන් පසු බලයට පත් වූ පළමුවන රාජේන්ද්‍ර රජු 1017 දී නව හමුදාවක් එවීය. මෙහි නායකයා සාම ගිවිසුමක මුවාවෙන් පස්වන මිහිඳු ගෙන්වා සිරකරුවෙකු ලෙස ඉන්දියාවට ගෙන ගියේ ය. මේ සමග ආරක්ෂාවට මෙරට තබා තිබූ පාණ්ඩ්‍ය රාජ කකුධ භාණ්ඩ හා ලාංකීය රාජ කකුධ භාණ්ඩ ද රැගෙන ගිය බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ. රජරට යටත් කළ චෝළ සෙන්පතියා පොළොන්නරුව නව මධ්‍යස්ථානය කරගත් නිසා අවුරුදු 1300ක් පමණ රටේ අගනුවරව පැවති අනුරාධපුරය වෙනුවට පොළොන්නරුව රටේ පාලන මධ්‍යස්ථානය බවට පත් විය.

5.1.1 පොළොන්නරුව අගනුවර වශයෙන් තෝරා ගැනීමට හේතු

පැරණි ලංකාවේ රෝහණයත් රජරටත් වෙන් කරන මායිම වූ මහවැලි ගඟ අසබඩ පිහිටි පොළොන්නරුව රුහුණේ සිට පැරණි රජරට දක්වා වැටී තිබූ මාර්ගයේ සන්ධිස්ථානයක් විය. චෝළයන්ට රජරට පාලනය කිරීමේ දී රුහුණෙන් හා මායා රටින් පැමිණිය හැකි බලවේග මර්ධනය කිරීමට පොළොන්නරුව වැදගත් මධ්‍යස්ථානයක් විය. පහත සඳහන් හේතු නිසා සිංහල පාලකයන්ට ද එය වැදගත් විය. එහි වැදගත්කම හේතු කීපයක් මත පැවතුනි.

- ❖ චෝළ ආක්‍රමණ නිසා අනුරාධපුර නගරය නටබුන් ව පැවතීම හා අනුරාධපුරය ආර්ථික අතින් පිරිහීමට පත්වීම නිසා සිංහල පාලකයෝ අගනුවර ලෙස අනුරාධපුරය තෝරා නොගත්හ. පොළොන්නරුව ම තම අගනුවර හැටියට තෝරා ගත්හ. ඒ සඳහා ඔවුන්ට බලපෑ විශේෂ හේතු කිහිපයක් තිබුණි. ඒවා අතර පහත සඳහන් හේතු වැදගත් වේ.
- ❖ අනුරපුර අවසාන භාගයේ සිට ම යුද්ධ හා ආර්ථික මධ්‍යස්ථානයක් බවට පොළොන්නරුව පත් ව තිබීම. (කඳවුරු නුවර, කඳවුරු පිටිය)
- ❖ මහවැලි නිම්නය ආශ්‍රිත වැඩි දියුණු වෙමින් පැවති මින්නේරි, ඇලහැර, කවුඩුලු, ගිරිතලේ, කන්තලේ වැව් සම්බන්ධ කරමින් ජලප්‍රවාහන පද්ධතියක් මගින් මෙම භූමිය පෝෂණය වීම.

❖ ක්‍රි. ව. නවවන සියවසේ සිට අනුරපුර පාලකයන් උප නගරයක් වශයෙන් පොළොන්නරුව භාවිත කිරීම නිසා පරිපාලන මධ්‍යස්ථානයකට සුදුසු වාතාවරණයක් පැවතීම.

5.1.2 චෝළ බලය පොළොන්නරුවේ පිහිටුවීම

1017 දී පළමුවන රාජේන්ද්‍ර විසින් පස්වන මිහිඳු සිරකරුවෙකු බවට පත් කර ගන්නා ලදී. ඉන් අනතුරුව රජරට මුම්මුඩි සෝල මණ්ඩලම් යනුවෙන් හඳුන්වන ලදී. එහි ගෙනගිය පාලනය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගත හැකි මූලාශ්‍රය විරලය.

චෝළයෝ සිය යටත් විජිත පාලනය අධිරාජ්‍යයට සම්බන්ධ කුමාරයෙකු හෝ හමුදා නිලධාරියෙක් යටතේ සිදු කර ඇත. මෙරට පාලනය ද ඒ ආකාරයෙන් සිදු විය. මෙරටින් ලබා ගත් ආදායම චෝළ දේශයේ කෝවිල්වල නඩත්තුවට යොදා තිබූ බව පළමුවන රාජේන්ද්‍ර රජුගේ ශිව දේවාල ලිපියේ සඳහන්ව ඇත.

5.1.3 ලක්දිවට එල්ල වූ බලපෑම්

මේ අවධියේ චෝළයෝ පොළොන්නරුව හා ඒ අවට ප්‍රදේශවල කෝවිල් ඉදි කළහ. පොළොන්නරු පූජා භූමියේ දැනට හඳුනාගෙන ඇති අංක 2 ශිව දේවාලය අංක 01 ශිව දේවාලය උදාහරණ වේ.

5.1 රූපය-අංක 01 ශිව දේවාලය

5.2 රූපය-අංක 02 ශිව දේවාලය

චෝළයන්ගෙන් ලක්දිවට එල්ල වූ ප්‍රධාන බලපෑම දක්නට ලැබෙන්නේ දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ ය. එය ඉහත විස්තර විය. මීට අමතරව ආගමික හා සංස්කෘතික ක්ෂේත්‍රයේ ඔවුන්ගේ විවිධ බලපෑම් දක්නට ලැබේ. ඉන් ප්‍රධාන වන්නේ ශිව දේවාල දිවයිනේ නොයෙක් ප්‍රදේශවල ඉදිවීම යි. මෙම දේවාල අතර පොළොන්නරුවේ අංක 2 ශිව දේවාල ය අද ද බෙහෙවින් ආරක්ෂිතව පවතී. අංක 01 ශිව දේවාලයේ නටබුන් ද පොළොන්නරුවෙන් ඔබට දැක බලා ගත හැක.

මහාතිත්ථ වරාය අසල ඇති රාජ රාජේශ්වරම් කෝවිලත් කන්තලේ ප්‍රදේශයෙන් හමුව ඇති කෝවිල් ද මේ අවධියට අයත් බව පිළිගෙන ඇත. මෙම දේවාලවලින් පිළිබිඹු වන්නේ ශිව ආගම පමණක් නොව ද්‍රවිඩ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය ද වේ. මේ දේවාල ආශ්‍රය කර ගනිමින් හින්දු ආගමිකයින් වාසය කිරීම වැදගත් ලක්ෂණයක් වේ. මෙම ජනතාවගෙන් කොටසක් චෝළ ආක්‍රමණවලට පෙර පටන් ම දිවයිනේ සිටි නමුත් චෝළයන් නිසා වැඩි පිරිසක් දිවයිනට සංක්‍රමණය වූ බව කිව හැකිය. හින්දු ආගම ආශ්‍රය කර ගනිමින් චාරිත්‍ර-වාරිත්‍ර හා අභිචාර විධි සමාජ ගත වූ බව ද සැලකිය යුතු කරුණක් වේ. චෝළ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයට සුවිශේෂ වූ ලක්ෂණ පොළොන්නරුවේ පිහිටි ශිව දේවාලවලින් පිළිඹිබු වේ.

5.2 චෝළ විරෝධී ව්‍යාපාර හා පළමුවන විජයබාහුගේ පහළ වීම

චෝළ ආධිපත්‍යයට නතු වී පැවැති ප්‍රදේශවලින් පලාගිය සිංහල කුමාරවරුන් හා රාජ්‍ය ප්‍රධානීන් වාසස්ථාන කර ගත්තේ මලය කඳුකරය හා රුහුණු රටය. මෙම ප්‍රදේශවල සිටි ජනතාව තුළ චෝළයන්ගෙන් නිදහස් වීමේ අභිලාෂ මතු වුවත් පස්වන මිහිඳු රජු චෝළ සිරකරුවෙකු බවට පත් වී සිටි නිසා ඔහුගේ ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් එම අදහස් යටපත් විය. 1029 පස්වන මිහිඳු රජු මිය යෑමත් සමග එම අදහස් නැවත ඉස්මතු විය.

ඒ වන විට පස්වන මිහිඳු රජුගේ පුත් කස්සප කුමරු රුහුණ මුල් කොටගෙන චෝළ විරෝධි සටන් ව්‍යාපාරයේ නායකත්වය ගත්තේ ය. ඔහුට තිබූ රාජ්‍ය උරුමය නිසා ජනතාව ඔහු වටා ඒකරාශී කරවූහ. මේ තත්වය මර්ධනය කිරීමට චෝළ ප්‍රතිරාජයා රුහුණ ආක්‍රමණය කළේ ය. එයට සාර්ථකව මුහුණ දුන් කස්සප කුමරු චෝළයන් පොළොන්නරුව දක්වා පසු බැස්සවීය. එහෙත් කස්සප කුමරුගේ හදිසි වියෝව චෝළ විරෝධී සටන් ව්‍යාපාරය අඩපණ කළේ ය.

ඒ වන විට කස්සප කුමරු හෙවත් වික්‍රමබාහු මරණයෙන් පසු රුහුණු හා අවට ප්‍රදේශ මුල් කොටගෙන විදේශීය හා දේශීය නායකයන් කිහිප දෙනෙක් වශයෙන් චෝළ විරෝධී බලවේග ගොඩනැගීමට උත්සහ කළෝය. එහෙත් ඔවුන් අතර පැවැති බල තරගය නිසා ඒ සියල්ල අඩපණ විය. කිත්ති සෙනවි, මහලාන කිත්ති, වික්‍රම පාණ්ඩ්‍ය, ජගතිපාල පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය වැනි නායකයෝ ඒ අතර වෙති. එසේම චෝළ සේනාව වරින් වර රුහුණට කඩා පැන ගොඩනැගෙන සංවිධාන විනාශ කිරීම නිසා ද ශක්තිමත් වූ චෝළ

විරෝධී බලවේගයක් බිහි නොවීය. මේ අතරතුර ලෝක හෙවත් ලෝකේශ්වර නමැති සෙන්පතියෙක් කතරගම මූලස්ථානය කොට ගෙන 1050 පමණ රුහුණේ බලයට පත් වූ බව පෙනේ. මෙසේ 1040 තරමේ සිදු වූ වික්‍රමබාහු කුමාරයාගේ මරණයේ සිට ගත වූ වසර 10 තුළ අස්ථාවර භාවයට පත් වූ රුහුණේ දේශපාලන තත්වය 1050 පසු වෙනත් මගකට හැරෙණු දක්නට ලැබිණ. එයට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ, අනුරාධපුර රාජ පරම්පරාවට කිසියම් ඥාති සම්බන්ධයක් තිබූ අයෙකු ලෙස දැක්වෙන කිත්ති කුමරු (පළමුවන විජයබාහු) රුහුණේ දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයට පිවිසීමය.

ක්‍රියාකාරකම

පළමුවන විජයබාහුට පෙර චෝළ විරෝධි ව්‍යාපාර මෙහෙය වූ නායකයන්ගේ ලැයිස්තුවක් පෙළගස්වන්න.

5.2.1 මහා විජයබාහු රජතුමා (1055 - 1110)

මහා විජයබාහු හෙවත් පළමුවන විජයබාහු රජතුමා ලංකා ඉතිහාසයේ එන ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයෙකි. එතුමා කුඩා අවදියේ දී කිත්ති යන නමින් හැඳින්විණි. ඔහුගේ පියා මානවම්ම රජ පරපුරෙන් පැවතෙන මොග්ගල්ලාන (මුගලන්) මහාසාමිය. මව දාඨෝපතිස්ස රජ පරපුරෙන් අඛණ්ඩ ව පැවතෙන ලෝකිතා දේවිය යි. මෙතුමා ගැන හැදෑරීමේ දී වැදගත්වන මූලාශ්‍රය කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- මහාවංසය
- පනාකඩුව තඹ සන්නස
- අඹගමුව ශිලා ලිපිය
- වේලෛක්කාර සන්නස

පනාකඩුව තඹ සන්නස

මේ සන්නස දකුණු පළාතේ මොරවක් කෝරලයේ පනාකඩුව නම් ගමේ කුඹුරක තිබී හමු විය. රජතුමාගේ ළමා කාලයේ සිට ම තොරතුරු මෙහි සඳහන් ව ඇත. ළමා කාලයේ දී මෙතුමාට අපමණ දුක් ගැහැට විඳීමට සිදු වූ බව මෙම සන්නසේ සඳහන් වෙයි. ආහාරපාන පවා නොමැතිව බොහෝ දුක් ගැහැට මැද වාසය කර තිබේ. එහි දී කුමරු ඇතුලු දෙමාපියන්ට රැකවරණය සලසා ඇත්තේ බුද්ධරාජ හෙවත් සිත්නරු බිම් බුදල්නා නම් සෙන්පතියෙකි. මොහු එකල රුහුණේ සිටි ජන ප්‍රධානියෙකි. බුදල්නා වෙත ලබා දුන් වරප්‍රසාද රැසක් ගැන මේ සන්නසේ සඳහන් වේ.

5.3 රූපය-පනාකඩුව තඹ සන්නස

5.2.2 විජයබාහු කුමරු රුහුණේ පාලකයා වීම

මහා විජයබාහු රජුට ඔහුගේ ළමා කාලයේ සිට ම උපකාර කළ ප්‍රභූවරයෙක් සිටියේ ය. රුහුණේ ලෝකේශ්වර නම් පාලකයාට කලක් සේවය කළ සිත්නරුබිම් බුදල්නා හෙවත් බුද්ධරාජ යනු ඔහුගේ නම බව මහාවංසයේ සේ ම පනාකඩුව තඹ සන්නසේ ද සඳහන් කර ඇත. කිත්ති කුමරු ඇතුළු රජ පවුලට බුද්ධරාජ ආරක්ෂාව සපයමින් සතුරන්ට එරෙහිව සටන් මෙහෙයවමින් කුමරුට රුහුණේ බලය ලබා ගැනීමට උපකාර කළේය.

එම ආධාර යටතේ රුහුණේ රජකම ලබා ගැනීම සඳහා කිත්ති කුමරු සටන් කළේ ය. රුහුණේ සමකාලීන පාලකයා වූ කේශධාතු කාශ්‍යප සමග ඇති වූ ගැටුමේ දී දේවමල්ල නම් තවත් සෙන්පතියකු ඇතුළු පිරිස කුමරුට බොහෝ උපකාර කර තිබේ. මෙම සටන්වලින් කේශධාතු කාශ්‍යප පරාජය වූ බැවින් කිත්ති කුමරු 1055 දී කතරගම පාලන මධ්‍යස්ථානය කර ගනිමින් පළමු විජයබාහු නමින් රජ විය. ඒ වනවිට ඔහු දහහත්වන වියේ පසු වූ බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ.

5.2.3 ලංකාව චෝළ ආධිපත්‍යයෙන් නිදහස් කර ගැනීම

පළමුවන විජයබාහු රුහුණේ බලයට පත් වී වැඩි කාලයක් යාමට පෙර චෝළයෝ රුහුණ ආක්‍රමණය කළෝ ය. බලය ස්ථාවර කර ගැනීමට පෙර රජුගේ හමුදාව විනාශ කර දැමීම චෝළයන්ගේ අරමුණ විය. එහෙත් විජයබාහු මේ බව දැන ගෙන කඳුකර ප්‍රදේශයට (මලය) පලා ගියේ ය. ඉන්පසු මහානාගහුලයට පෙරළා පැමිණි රජතුමා ස්වකීය දේශපාලන බලය ගොඩනගමින් අනාගත සටනට අවශ්‍ය විදේශ ආධාර ලබා ගැනීමට බුරුමය සමග මිත්‍ර සබඳතා ගොඩනගා ගත්තේ ය. මේ වකවානුවේ වෙළඳ ද්‍රව්‍ය රැගත් නැව් බුරුම දේශයේ සිට රුහුණේ නැව් තොටවලට පැමිණි බව මහාවංසයේ සඳහන් වෙයි.

විජයබාහු රජු යටතේ රුහුණේ දේශප්‍රේමී සටනක් පිළියෙල වන බව ආරංචි වූ රජරට වැසියන් චෝළයන්ට බදු ගෙවීම නවතා ඔවුන්ට එරෙහිව කැරලි ගැසූ බව සඳහන් වේ.

සිය පාලනයට එරෙහිව ලාංකිකයන් සංවිධානය වන බව ඇසූ චෝළ අධිරාජයා වූ වීර රාජේන්ද්‍ර චෝළ ප්‍රතිරාජයාට ආධාර පිණිස හමුදා කණ්ඩායමක් එවීය. මහාතිත්ථයට (මාතොට) ගොඩබට එම සේනාව රජරට කැරලි දරුණු ලෙස මර්දනය කොට රුහුණ ද ආක්‍රමණය කර ඇත. මේ අවධියේ දී විජයබාහු රජුගේ ප්‍රබල සෙනවියන් දෙදෙනෙකු වූ රවිදේව හා චල ස්වකිය පියවර සමග චෝළයන්ට එක් වූ අතර විජයබාහු පලුට්ඨගිරියට (පලටුපානට) පසු බැස්සේ ය. එතැන සිට හමුදාව මෙහෙය වූ විජයබාහු චෝළ සෙන්පතියා ද මරාදමා එම සේනාව පරදා අනතුරු ව පොළොන්නරුව තෙක් හමුදාව මෙහෙයවා එය යටත් කර ගත්ත ද එය තාවකාලික ජයග්‍රහණයක් විය. එවක චෝළ අධිරාජ්‍යයා ලංකාවට එවූ හමුදාව අතින් බරපතල ලෙස පරාජයට පත් වූ විජයබාහු රජු කෑගලු දිස්ත්‍රිකයේ වාකිරිගල (වාතගිරි) දුර්ගයට පසු බැස්සේ ය.

මේ අතර තමා විසින් ඝාතනය කරන ලද කේශධාතු කාශ්‍යපගේ සහෝදරයා රුහුණේ බුත්තල ප්‍රදේශයේ ඇති කළ කැරැල්ලක් මැඩ පැවැත්වීම සඳහා සිය සේනාව සමග ගොස් මහානාග හුල (මානාවුළු නුවර) මධ්‍යස්ථානය කොට ගත් විජයබාහු රජු චෝළ විරෝධී සටනකට කටයුතු සංවිධානය කළේ ය.

තත්කාලින සමය වන විට බටහිර වාලුක්‍යයන් සමග ගෙනගිය බල අරගලයේ තීරණාත්මක අවස්ථාවකට මුහුණදුන් චෝළයන්ට ඒ සඳහා මුළු හමුදා ශක්තිය යෙදවීමට සිදු විය. අවස්ථාවෙන් ප්‍රයොජන ගැනීමට උපක්‍රමශිලිව කටයුතු කළ විජයබාහු රජතුමා ක්‍රමානුකූලව සැලසුම්කොට පොළොන්නරුව ආක්‍රමණය කිරීමට සූදානම් විය. ඔහුගේ යුධ සැලැස්ම වූයේ පොළොන්නරුවට දෙපැත්තකින් පහර දෙමින් ගමන් කර අවසානයේ එක්වීමය. ඒ අනුව එක් සේනාවක් දක්ඛිණ දේශය හරහා (බටහිර වෙරළ තිරයට) සමාන්තරව පිටත් කෙරිණි. එම සේනාව අනුරාධපුරය හා මහාතිත්ථ වරායන් යටත් කරගත්තේ ය. මේ නිසා චෝළයන්ට මහාතිත්ථයෙන් ආධාර ලබා ගැනීමට තිබූ අවස්ථාව ද, පසු බැසීමට තිබූ මග ද ඇහිරී ගියේ ය. නැගෙනහිර වෙරළ ඔස්සේ ගමන් කළ සේනාව විවිධ ස්ථාන අල්ලා ගනිමින් පොළොන්නරුව වටලා ගත්හ. අනතුරුව මහානාගහුල සිටි රජු කතරගම බුත්තල හරහා මහියංගණය තෙක් පැමිණ එහි ටික කලක් කඳවුරු බැඳ සිට පොළොන්නරුව සමීපයට පැමිණ කඳවුරු බැදගත්තේ ය. මහ සටනකට සූදානම්ව සිටි චෝළයන් ද කඳවුරුවලින් පැමිණ විජයබාහු සමග සටන් වැදුණි. මාස 1 1/2 පැවති සටනින් විජයබාහු ජය ලැබීම නිසා සොලී හමුදාව රජුට යටත් විය. මේ අවසාන සටනේ දී රවිදේව හා චල රජුගේ පක්ෂයේ සිට සටන් කළ බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ.

මෙසේ අඩසියවසකට අධික කාලයක් ලංකාවේ උතුර දිග තැනිතලාවේ ආධිපත්‍යය පිහිටුවා ගෙන සිටි චෝළයන්ගෙන් විජයබාහු රජු රට නිදහස් කරගත්තේ ය. ඉන් වසර 3 කට පසු අනුරාධපුරයේ දී අභිෂේක වූ රජු පොළොන්නරුව පාලන මධ්‍යස්ථානය ලෙස තෝරා ගත්තේ ය.

සිතියම 5.1

උපුටා ගැනීම: කුඩාවැල්ලේ කල්‍යාණවංශ ධීරානන්ද හිමි, ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික භූමි සිතුවම්.

5.2.4 විජයබාහු රජුගේ පරිපාලන කටයුතු

පළමුවන විජයබාහු රජතුමා 1070 සිට 1110 දක්වා වසර 40ක් පමණ ලංකාව පාලනය කළේ ය. මේ කාලයේ දී පොළොන්නරුව අගනුවර කොට ගනිමින් නැවත වරක් එක්සත් හා සාමකාමී ලංකාවක් ගොඩනැංවීය. මේ නිසා පොළොන්නරු යුගයේ මුල්ම පාලකයා විජයබාහු රජතුමා වේ. ඊට අමතරව එතුමාගෙන් සිදු වූ වැදගත් සේවාවන් කිහිපයකි. ඒ අතර පහත සඳහන් කරුණු වලට ප්‍රමුඛතාව හිමි වේ.

ඈපා, මාපා තනතුරු ඇති කොට සාම්ප්‍රදායික පරිපාලන රටාව නැවත පිහිටු වීම. ඒ අනුව ජ්‍යෙෂ්ඨ සොයුරු වීරබාහුට මහාදිපාද තනතුර පිරිනමා දක්ඛිණ දේශයේ පාලනය ද දෙවැන්නා වූ ජයබාහු කුමාරයා ආදිපාද පදවියට පත්කොට රුහුණේ පාලකයා ලෙස පත් කළේ ය. අවුල් වියවුල්ව තිබූ අය බදු ක්‍රමය ප්‍රතිසංවිධානය කළ එතුමා නීතිය ද යලි පිහිටු විය.

මේ කටයුතුවල නිරත වී සිටි මුල් යුගයේ දී ඡත්තගග්ගාහකනාථ, ධම්මගේහනාථ සහ සෙට්ඨිනාථ යන රජයේ උගත් තනතුරු දරූ සහෝදරයන් තිදෙනෙකු ඉන්දියාවට ගොස් කලක් එහි වාසය කොට නැවත පැමිණ 1074 දී පමණ රුහුණේ හා දක්ඛිණ දේශයේ කැරැල්ලක් ඇති කළ ද රජුගේ හමුදා ඒවා මර්දනය කළහ.

5.4 රූපය-විජයබාහු රජු අනුරාධපුරයේ ඉදි කළ මාලිගාවේ නටබුන්

5.2.5 වාරිමාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කොට ආර්ථික සමෘද්ධිය ඇති කිරීම

චෝළ ආක්‍රමණවල දී ඇති වූ විනාශයත් ප්‍රමාණවත් ලෙස නඩත්තු නොකිරීමත් නිසා මේ වන විට රටේ වාරි කර්මාන්ත රාශියක් නටබුන්ව පැවතුණි. විජයබාහු රජුට සිදු වුයේ ඒවා ප්‍රතිසංස්කරණය කොට ප්‍රයෝජනයට ගැනීම ය. ඔහු යටතේ ප්‍රතිසංස්කරණය වූ වැව් අතර කිහිපයක් ලෙස පඬුවස්නුවර වැව (පණ්ඩවාපී) නාච්චදූව වැව (පත්තපාසාණ) මහකනදරා වැව (කාණවාපි) ඉනාමළුව වැව යන වැව් දැක්විය හැකිය.

ඇළහැර ඇළ ප්‍රතිසංස්කරණය කොට මින්නේරිය, කවුඩුළු වැව හා කන්තලේ සම්බන්ධ කළ පැරණි වාරි ජාලයට පණ පෙවීය. ඌවේ ගිනිකොණ නටබුන්ව පිහිටි බුදුගුණ වැව මොහු දවස ඉදි වූ නව වාරිකාර්මාන්තයක් වශයෙන් සෙනරත් පරණවිතාන මහතා හඳුන්වා දී ඇත. රජුට වැඩි කාලයක් වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට සිදු වීම නිසා විශාල ආර්ථික දියුණුවක් ඇති කිරීමට නොහැකි විය.

5.2.6 විජයබාහු රජුගේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය

අනාගතයේ එල්ල විය හැකි චෝළ ආක්‍රමණයක් වලක්වා ගැනීම හා අවට රටවල් සමග වෙළඳ සබඳතා ගොඩනගා ගැනීම රජුගේ විදේශීය ප්‍රතිපත්තියේ කැපි පෙනෙන ලක්ෂණ වේ. අනාගතයේ චෝළ ආක්‍රමණයක් වැලැක්වීමට එතුමා ඉන්දියාවේ චෝළයන්ට විරුද්ධ වෙනත් රාජ්‍ය සමග මූලික විවාහ සබඳතා ඇති කරගත්තේ ය. රජුගේ සහෝදරිය වූ මිත්තා කුමරිය පාණ්ඩ්‍ය කුමාරයෙකුට විවාහ කර දී එම රාජ්‍ය සමග මිතුරු සබඳතා තහවුරු කර ගත්තේ ය. රජුගේ අගමෙහෙසිය වුයේ රුහුණේ ප්‍රාදේශීය අධිපතියෙකු වූ ජගතිපාල දියණියක් වූ ලීලාවති කුමරිය යි. දෙවන බිසව වුයේ කාලිංග දේශයෙන් ගෙන්වාගත් තිලෝකසුන්දරී කුමරිය යි.

තවද එම රජතුමා විවිධ රාජ්‍ය සමග තානාපති සබඳතා පැවැත්වීය. ඉන් එක් රාජ්‍යයක් වූයේ බටහිර චාලුක්‍ය හෙවත් කර්ණාටක රාජ්‍යය යි. කර්ණාටක රාජ්‍යයෙන් පැමිණි දූතයන්ට රජු තෑගි බෝග පිරිනමා ඒ සමග සිංහල දූත පිරිසක් ද ආපසු යවන ලදහ. කුලෝත්තුංග නැමැති චෝළ රජුගේ මෙහෙය වීමෙන් එසේ චෝළ රාජ්‍යය හරහා ගමන් ගත් මෙම සිංහල දූතයන්ගේ කන්, නාස කපා දමා වධ හිංසා පමුණුවන ලද හෙයින් චෝළයන්ට විරුද්ධව යුද්ධ ප්‍රකාශ කිරීමට විජයබාහු රජතුමාට සිදු විය. මේ අවස්ථාවේ මෙරට සිටි රජුගේ වේලෛක්කාර හමුදා කැරැළි ඇති කොට, පොළොන්නරුවේ රජ මාලිගාව පවා ගිනි තැබූ නමුත් රජු වාකිරිගලට පැන ගොස් නැවත කැරැල්ල මර්ධනය කර ගිවිසුමක් ඇති කර ගෙන ඇත. පොළොන්නරුවේ වේල්ලක්කාර සන්නසෙහි ඇති මේ ගිවිසුම අනුව දළඳා මැදුර ආරක්ෂා කිරීමේ භාරදූර කාර්යය වේලක්කාර හමුදාවට පවරා දෙන ලදී.

බුරුමය, විජයබාහු රජතුමා ප්‍රධාන වශයෙන් වෙළඳ සහ සංස්කෘතික සබඳතා පැවැත්වූ රටකි. බුරුමයේ (පහළ බුරුමය) රජු රුහුණේ චෝළ විරෝධී සටන් සංවිධානය කළ අවදියේ දී පටන් ම ඒ සබඳතා ගොඩනැගී තිබුණු බව මහාවංසයේ සඳහන් වේ. චෝළ ආක්‍රමණ සමයේ දී ත්‍රිපිටක පොත් ද රැගෙන විදේශගත වූ ලංකාවේ මහතෙරවරුන් කොටසක් රාමඤ්ඤ දේශයේ රජුගේ පිළිසරණ ලැබූහ. විජයබාහු රජු සමයේ මෙරට නැවත උපසම්පදා කර්මය සිදු කිරීම සඳහා රාමඤ්ඤ දේශයෙන් ගෙන් වූ භික්ෂූන් වහන්සේ මෙම මහතෙරවරුන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යානුශිෂ්‍ය පරම්පරාවට අයත්වන බව සෙනරත් පරණවිතාන මහතා පෙන්වා දී ඇත.

5.2.7 විජයබාහු රජුගේ ආගමික කටයුතු

- ❖ බුරුම රටින් භික්ෂූන් වැඩමවා උපසම්පදාව යළි පිහිටුවීම
- ❖ පොළොන්නරුවේ තෙමහල් දළදා මන්දිරයක් ගොඩනැගීම
- ❖ ශ්‍රී පාදස්ථානයට යන මාර්ගය ප්‍රතිසංස්කරණය කරවා එම ස්ථානයට ගම්බිම් පිදීම
- ❖ දළඳා පූජාව පැවැත්වීම අනුරාධපුරයේ සහ රුහුණේ වෙහෙර හා විහාර ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම

අනුරාධපුර අවසාන සමයේ හටගත් අභ්‍යන්තර දේශපාලන අරගල හා විදේශීය ආක්‍රමණ හේතුවෙන් බුද්ධ ශාසනය පරිහානියට පත් ව තිබිණි. විජයබාහු රජතුමාගේ සමයේ දී උපසම්පදා කර්මයට අවශ්‍ය ගණපූරක භික්ෂූන් සංඛ්‍යාවක් නොවූයෙන් රාමඤ්ඤ දේශයෙන් උපසම්පන්න භික්ෂූන් වහන්සේ මෙරටට වැඩම කරවා ගෙන පොළොන්නරුවේ දහස්තොට දී උපසම්පදා කර්මය නැවත පිහිටුවීමට සිදු විය.

- ❖ තුන්නිකායික භික්ෂූන් වහන්සේලා උදෙසා ද අෂ්ටායතන ඉදි කිරීම
- ❖ උතුරේ ජම්බුකෝල විහාරය, දඹුල්ල ලෙන් විහාරය, මැදිරිගිරිය විහාර, අනුරාධපුර ශ්‍රී මහා බෝධිය වැනි ජරාවාසව පැවති වෙහෙර විහාර රැසක් ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීම.
- ❖ රුහුණේ තම දෙමාපියන් ආදාහනය කර වූ සංඝාරාම පහක් ගොඩනැංවීම.
- ❖ ශ්‍රී පාදස්ථානයට යාම සඳහා තිබූ පැරණි මාර්ග තුනම අලුත්වැඩියා කිරීම, විශ්‍රාමශාලා හා දන්සැල් ද ඉදි කරවීම.
- ❖ නගරයේ තිබූ හින්දු ආගමික ගොඩනැගිලි ආරක්ෂා කොට අගනුවර අසල සිටි හින්දු බැතිමතුනට ද අනුග්‍රහය දැක්වීම.

මහා විජයබාහු රජතුමා යනු ළමා කාලයේ සිට ම අභියෝග රැසක් ජය ගනිමින් රටට විශාල සේවයක් කළ ආදර්ශවත් රජ කෙනෙකි. කුඩා කාලයේ දී තමා සොයා පැමිණි සතුරන්ගෙන් මිදී වනගතව කටුක ආහාරවලින් යැපෙමින් ඔහු ළමා කාලය ගත කළ

ආකාරය පනාකඩුව තඹ සන්නසෙහි සඳහන් කොට තිබේ. රජකමට පත් වීමෙන් පසුව ද කුඩා කාලයේ තමා දුක් විඳි ආකාරය ස්වකීය වචනයෙන් ම කියා තිබීම එතුමාගේ අවංකකම කියා පාන්නකි. කුඩා කාලයේ තමාට උදව් කළ බුද්ධරාජට රජවූ පසු වරප්‍රසාද ලබා දීමෙන් එතුමා තුළ තිබූ කෘතගුණ සැලකීමේ ගුණය පැහැදිලි වේ. චෝළයන් සමග සටන් කිරීමේ දී යම් යම් අවස්ථාවල පරාජය ලැබීමට මෙතුමාට සිදු විය. එහෙත් ඒ පරාජයන් හමුවේ නොසැලී රජු නැවතත් ස්වකීය දුර්වලතා හඳුනාගෙන සටන් කළේ ය. රජු තුළ පැවති නොපසුබස්නා උත්සාහය නැමති ගුණය වර්තමාන සමාජයට වුව ද හොඳ ආදර්ශයකි. මව්බිම රැක ගැනීම ගැන එතුමා තුළ ලොකු හැඟීමක් තිබුණු බව පෙනේ. බලයට පත් වීමෙන් පසුව ද විදේශ ආක්‍රමණ වළක්වා ගැනීම කෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමු කළේය.

ක්‍රියාකාරකම්

1. පළමුවන විජයබාහු රජතුමාගේ චරිතයෙන් ඔබට ලබා ගත හැකි ආදර්ශ මැයෙන් රචනාවක් ලියන්න.

2. විජයබාහු රජු පිළිබඳ පාඩම ඇසුරින් පහත සඳහන් ජර්නලය සම්පූර්ණ කරන්න.

මුහුණ දුන් අභියෝග	එම අභියෝග ජය ගත් ආකාරය
1. ළමා කාලයේ පැවති දුෂ්කරතා	
2. රුහුණේ බලය ලබා ගැනීම	
3.පොළොන්නරුව නගරය නව නගරයක් ලෙස ගොඩ නැගීම	

5.3 පළමු විජයබාහු රජුගේ මරණයත් සමග මතු වූ දේශපාලන ව්‍යාකූලතාවය

පළමුවන විජයබාහු රජතුමා ගොඩනැගූ දේශපාලන එක්සත්කම එතුමාගේ මරණින් පසුව බිඳ වැටුණි. ඊට හේතුව එතුමාගේ අභාවයෙන් පසුව මෙරට සිටි කාලිංග වංශයට හිතවත් පිරිස හා පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයන්ට හිතවත් අය අතර රාජ්‍ය උරුමය පිළිබඳ ගැටුමක් ඇතිවීම ය.

මේ අතර මාණාභරණ පුංඛගාමය (දැදිගම) මධ්‍යස්ථානය කොටගෙන දක්ඛිණ දේශය ද කිත්සිරිමෙවන් මහානාගහුල මුල් කරගෙන දොළොස්දහස් රට ද සිරි වල්ලභ උඳුන්දොර මධ්‍යස්ථානය කොටගෙන අටදහස් රට ද පාලනය කළේ ය.

මේ පසුබිම යටතේ දිවයිනේ දේශපාලන, ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික සියලු අංශ පරිහානිය කරා ගමන් කළේය.

5.3.1 මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ නැගීම (1153 - 1186)

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා යනු බෙදී තිබුණු ලංකාව එක්සේසත් කරමින් රටේ දියුණුවට සුවිශාල මෙහෙවරක් ඉටු කිරීමට සමත් වූ රජ කෙනෙකි.

පරාක්‍රමබාහු කුමරුගේ ළමා කාලය

පරාක්‍රමබාහු මානාභරණගේ සහ රත්නාවලී කුමරියගේ පුත් කුමාරයා විය. ඔහුගේ උපන්ගම ලෙස මහාවංසයෙහි සඳහන් කර තිබෙනුයේ දක්ඛිණ දේශයේ පුංඛගාමය වේ. වර්තමාන කෑගලු දිස්ත්‍රික්කයේ දැදිගම වශයෙන් එම ස්ථානය හඳුනාගෙන තිබේ. දැදිගම කොටවෙහෙර කැනීමේ දී පරාක්‍රමබාහු කුමාරයා උපන් තැන ගොඩනගන ලදැයි සැලකෙන සූතිඝර නම් කුඩා චෛත්‍යය හමු වී තිබේ. එම ස්තූපයේ තිබී හමු වී දැනට කොළඹ කෞතුකාගාරයේ තැන්පත් කර ඇති ඇත් පහන සුවිශේෂ වූ ලෝකඩ කලා නිපැයුමකි.

5.5 රූපය-ඇත් පහන

පරාක්‍රමබාහුගේ කුඩා අවධියේ ම පියා මරණයට පත් විය. අනතුරුව ඔහු සිය වැඩිමහල් සහෝදරියන් වූ මිත්තා, ප්‍රභාවතී හා භද්දවතී යන තිදෙනාත් මෑණියනුත් සමග අටදහස් රට වාසය කළ සිරිවල්ලභ කණිටු සුළු පියාණන් සමීපයේ ටික කාලයක් වාසය කළ බව මහාවංසයෙහි සඳහන් කොට ඇත.

වැඩි කලක් යාමට මත්තෙන් දක්ඛිණ දේශයේ විසූ දෙටු සුළුපියා වූ කිත්සිරිමේඝ වෙතට ගියේ ය. පරාක්‍රමබාහු කුමාරයා තමාගෙන් පසු දක්ඛිණ දේශයට උරුමකම් ඇති කුමාරයා හැටියට පුත්‍ර ස්ථානයෙහිලා කිත්සිරිමෙවන් විසින් ඇති දැඩි කළ බව මහාවංසයේ විස්තර වේ.

මේ වන විට දෙවන ගජබාහු පොළොන්නරුවේ රජ වී සිටියේ ය. ලංකාව එක්සේසත් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව සිටි පරාක්‍රමබාහු කුමාරයා රජරට ආරක්ෂා සංවිධානය පිළිබඳ තොරතුරු සොයා බලනු සඳහා සිය අනුගාමිකයන් සමඟ රහසිගතව රජරට ප්‍රදේශයට පැමිණි බව දැක්වේ. රජරට සීමාවට ඇතුළු වූ පරාක්‍රමබාහු ගජබාහු රජුගේ ආරාධනාවෙන් එතුමාගේ ආගන්තුකයෙකු ලෙස කලක් පොළොන්නරුවේ වාසය කළේ ය. එම කාලය තුළ දී රජරට දේශපාලන, ආර්ථික හා සංග්‍රාමික තොරතුරු සොයා බලා වාර්තා කරනු පිණිස වෙස්වලාගත් චරපුරුෂයන් විවිධ ප්‍රදේශවලට යැවූ බව කියැවේ. අනතුරුව සිය මෑණියන්ට පණිවුඩ යවා හද්දවතී නමැති සිය බාල නැගණියන් ගෙන්වා ගජබාහු රජුට සරණපාවා දී රජුගේ විශ්වාසය දිනා ගැනීමට ද වෑයම් කළේ ය. එහෙත් වැඩි කාලයක් යාමට මත්තෙන් තමාගේ ක්‍රියා කලාපය පිළිබඳ ගජබාහු රජු සැක කරන බව දැනගත් පරාක්‍රමබාහු රහසිගතවම දක්ඛිණ දේශයට නැවත පැමිණ ඇත. ඉන් දින කිහිපයකට පසු කිත්සිරිමේඝ රජු අභාවප්‍රාප්ත වූයෙන් පරාක්‍රමබාහු කුමාරයා දක්ඛිණ දේශයේ පාලකයා බවට පත් විය.

5.3.2 මහා පරාක්‍රමබාහු දක්ඛිණ දේශයේ පාලනය ගෙන යාම

දිවයින එක්සේසත් කිරීම පිළිබඳව පරාක්‍රමබාහු කුමරා ගෙන ගිය ක්‍රියා මාර්ගයට පදනම සකස් වූයේ ඔහු දක්ඛිණ දේශයේ පාලකයා ලෙස කටයුතු කරමින් සිටිය දී ය. වර්තමාන කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ හෙට්ටිපොල පඬුවස් නුවර පරාක්‍රමපුරය ලෙස නම් කොට ඔහු අගනුවර කර ගත්තේ ය. ආරක්ෂක පවුරු පදනම් හා අලංකාර මාලිගාවකින් එය ගොඩනගා තිබූ බව එහි ඇති නටබුන් මගින් හඳුනාගෙන තිබේ. දිවයින එක්සේසත් කරනු සඳහා අනාගතයේ දී කළ යුතුව තිබූ ආයුධ සන්නද්ධ යුද්ධයකට සූදානම් වීම දක්ඛිණ දේශය ධන ධාන්‍ය සම්පත්වලින් ආඪ්‍ය කිරීම අත්‍යවශ්‍යයෙන් කළ යුතු කාර්යයක් ලෙස පරාක්‍රමබාහු කුමරා සලකා ඇති බව පෙනේ. මේ අරමුණ ඇති ව දක්ඛිණ දේශයේ කෘෂි කර්මයට ජලය සපයනු සඳහා දැදුරු ඔය (ජජ්ජර නදිය) තුන් පොළකින් හරස් කර අමුණු බැඳ ඇළ මාර්ගවලින් ගංගා නිම්නය අවට පහත් බිම් ප්‍රදේශයට ජලය සැපයීමේ ව්‍යාපාරයක් ඇරඹීය. කොට්ඨබද්ද, සූකරනිජ්ජර සහ දෝරදත්තික යන මේ තුන්පොළ හරස්වන සේ අමුණු බැඳ රැස් වූ ජලය රිදී බැඳි ඇල මගින් පහත් තැනිතලාවලට ගෙ ගියේ ය. අගනුවර තිබූ පඬාවැව විශාල කොට බෑණ සමුද්‍රය ලෙස නම් කරනු ලැබීය. දක්ඛිණ දේශයේ ප්‍රතිසංස්කරණය හා විශාල කරන ලද වැව් සංඛ්‍යාව 58ක් ලෙස දක්වන වංසකථාව ඉන් 37ක් නම් ද සඳහන් කොට තිබේ. මීට අතිරේකව පංචයෝජන රටේ හෙවත් පස්යොදුන් කෝරළේ වගුරු බිම් කෘෂිකර්මයට සුදුසු වන සේ සංවර්ධනය කොට සරුසාර ගොඩබිමක් බවට පත් කිරීම වැදගත් වේ.

දක්ඛිණ දේශයේ ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීමෙන් පසු දිවයින එක්සත් කිරීම සඳහා හමුදා සංවිධානයෙහි නියුක්ත විය. එකී හමුදාව දේශීය මෙන් ම කේරළ ඇතුළු විදේශීය

සෙබළුන්ගෙන් ද සමන්විත වූ බව කියැවේ. ඔවුන්ට ක්‍රමානුකූල අවි පුහුණුව හා යුද්ධ පුහුණුවක් ලබා දී ඔවුන් මෙහෙයවනු සඳහා සේනාපතිවරු ද පත් කරන ලදහ. සුවිශාල යුද්ධ හමුදාවක් සංවිධානය වූ පසු පරාක්‍රමබාහු කුමරු රජරට ජය ගැනීමට හමුදා මෙහෙය විය.

ක්‍රියාකාරකම

පරාක්‍රමබාහු රජතුමා දක්ඛිණ දේශයේ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කළ ක්‍රියා මාර්ග මොනවාද?

5.3.3 රජරට යටත් කිරීම හා ලක්දිව එක්සේසත් කිරීම

පරාක්‍රමබාහු රජරට යටත් කිරීමේ දී මුලින් ම අවධානය යොමු කළේ ඉහළ මලය ප්‍රදේශයට ය.

- » ගජබාහුගේ අනුගාමිකයන් එය අභයස්ථානයක් කර ගැනීමෙන් වලකාලීම ඊට ප්‍රධාන හේතු විය
- » දෙවැන්න තම හමුදාවට රජරටට ගමන් කිරීම පහසු වීමයි.

ඉහළ මලය ප්‍රදේශය භාරව සිටි රක්ඛ දණ්ඩනායක ගජබාහුගේ ප්‍රධාන අනුගාමිකයෙකි. උපක්‍රමික පරාක්‍රමබාහු ඔහු තමා පැත්තට හරවා ගත්තේ ය. අනතුරුව ගජබාහුගේ තවත් අනුගාමිකයෙකු වූ සමනමල්ලක නිලධාරියා ද සිය අනුගාමිකයෙකු බවට පත් කර ගෙන ඇත. මොවුන් දෙදෙනා ලබා දුන් සහයෝග ඉහළ මලය සම්පූර්ණයෙන් ම අල්ලා ගැනීමට ඉතා වැදගත් වී යැයි මහාවංසයේ සඳහන් වේ.

පරාක්‍රමබාහු මීළඟට රජරට අල්ලා ගැනීමට හමුදා මෙහෙය වීය. එම මෙහෙයුමේ දී පරාක්‍රමබාහු කුමරු ගජබාහු සතුව තිබූ වයඹ දිග මුහුදුබඩ ප්‍රදේශයේ බලය ද තහවුරු කරගත්තේ ය. නගරගිරි මහින්ද නම් සේනාපතියා රජරට අභ්‍යන්තරයේ පිහිටි ගජබාහු රජුගේ මාලවල්ලිය බලකොටුව ද අල්ලා ගත්තේ ය.

මේ අතර මොරවාපි (මොරවැව) ප්‍රදේශයේ කඳවුරු බැඳගත් පරාක්‍රමබාහු කලාවැව ප්‍රදේශය ද අල්ලා ගත්තේ ය.

ඉක්බිති නාලන්දා මූලස්ථානය කොට ගෙන පොළොන්නරුව දෙසට සේනා මෙහෙයවා ඇළහැර ප්‍රදේශය අල්ලා ගත්තේ ය. මේ වන විට එකල රුහුණු රට පාලනය

කරමින් සිටි දෙවන මානාභරණ සහ ගජබාහු රජු අතර මිත්‍ර ගිවිසුමක් පැවතිණ. ඒ අනුව පරාක්‍රමබාහු කුමරු සමග ඇති වූ සටන් කීපයක දීම දෙවන මානාභරණ රජුගේ සහාය ගජබාහු රජුට ලැබිණ. මේ අතර පරාක්‍රමබාහු කුමරු දෙවන මානාභරණ රජු උපායෙන් තමාට පක්ෂ කර ගැනීම නිසා ගජබාහු රජු අසීරුවට පත් විය. පරාක්‍රමබාහු කුමරුගේ සේනා බටහිර දෙසින් පොළොන්නරුවට ළංවූ අතර මහියංගණය අසල සොරබොර කඳවුරු බැඳගෙන සිටි දෙවන මානාභරණ දකුණු දෙසින් පොළොන්නරුවට සේනා මෙහෙය වීය. දෙපැත්තකින් සේනා මෙහෙයවන ලදුව ගජබාහු රජු ඔහුගේ මාලිගයේ ම සිරභාරයට පත් විය.

මේ අතර පරාක්‍රමබාහු නොහික්මුණු සේනා මෙල්ල කිරීම සඳහා දේව සෙනෙවියා පොළොන්නරුවට යැවීය. උදාවී පැවති අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජනගත් මානාභරණ ගජබාහු රජුට හා එහි වැසියන්ට උදව් කරන මුවාවෙන් පොළොන්නරුව ආක්‍රමණය කොට දේව සෙනෙවියා ද අල්ලා ගත්තේ ය.

මුල දී ගජබාහු රජුට ඉතා ගෞරවයෙන් සංග්‍රහ කළ මානාභරණ උපායශීලීව ගජබාහු සිරකොට ධනය ද පැහැර ගෙන පොළොන්නරුවේ අභිෂේක කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් ඒ වන විට රුහුණේ රැකවරණයේ පැවති දන්ත ධාතූන් හා පාත්‍ර ධාතුව ද පොළොන්නරුවට ගෙන්වා ගත්තේ ය. මේ අතර ගජබාහු රජු තමා ගලවාගන්නා ලෙස ඉල්ලා පරාක්‍රමබාහු කුමරු වෙත රහසින් හසුන්පත් යැවීය. පරාක්‍රමබාහු කුමරු වහාම පොළොන්නරුවට හමුදාව මෙහෙයවා රජු නගරය තුළට කොටු කරලීමට සමත් විය. මානාභරණ තමා රුහුණෙන් ගෙන්වා ගත් සියලු ම වස්තූන් ද රැගෙන රුහුණට පලා ගියේ ය.

නගරයට කඩා වැදුණු පරාක්‍රමබාහු සේනා විසින් මුදවා ගනු ලැබූ ගජබාහු රජ කොඩ්ඩියාරමට (කොට්ඨසාර) පැන ගියේ ය. අනතුරුව නැවත වරක් පරාක්‍රමබාහු ගජබාහු රජු සමග සටනක් කිරීමට සිදු වූ බව මහාවංසයෙහි දැක්වේ. එහෙත් එම සටනින් ගජබාහු පරාජයට පත් විය. මේ අවස්ථාවේ තුන් නිකායේ මහතෙරවරු (මහාවිහාර ජේතවන, අභයගිරි) ඉදිරිපත් ව දෙදෙනා අතර ගිවිසුමක් මගින් සමගි සන්ධානයක් ඇති කළහ. එම සාම ගිවිසුමේ ප්‍රධාන කොන්දේසිය වූයේ තමන් දෙසුහුරුබඩුනුවන් නිසා එකිනෙකාට සතුරු නොවීම, එක් අයෙකුගේ සතුරා දෙදෙනාගේ ම සතුරෙකු ලෙස සැලකීම, පළමුව මිය යන තැනැත්තාගේ රාජ්‍ය අනික් තැනැත්තාට හිමි වීම යන මේවා ය. මෙකී ගිවිසුම මණ්ඩලගිරි විහාරයේ (මැදිරිගිරිය විහාරයේ) ගලක කෙට වූ බව මහාවංසයහි දක්වා ඇතත් එය මෙතෙක් තහවුරු වී නැත එහි පිටපතක් කුරුණෑගල සංගමු විහාරයේ තිබී සොයාගෙන තිබේ.

ඉහත කී ගිවිසුමට එළඹි සමයේ ගජබාහු මහලුවියේ සිටි බැවින් ඇති කර ගත් කොන්දේසි තරුණ වියේ සිටි පරාක්‍රමබාහු කුමරුට වාසි සහගත වූ බව පෙනේ.

නොබෝ කලකින් ගජබාහු රජු මරණයට පත් විය. රජුගේ ඇමතිවරු ඉහත කී ගිවිසුම නොතකා රජරටට පැමිණ රජකම භාර ගන්නා ලෙස දෙවන මානාභරණගෙන් ඉල්ලා සිටි හෙයින් රුහුණේ සිට සේනා සමග පැමිණි මානාභරණ කොටුසර ප්‍රදේශයේ කඳවුරු බැඳගත්තේ ය. එහෙත් ඒ වන විට රජරට බලය තහවුරු කරගෙන සිටි පරාක්‍රමබාහු කුමරුගේ සේනා ස්ථාන කීපයක දී කළ සටන්වලින් පසු අවසානයේ ජයගත්හ. මෙසේ රජරට ජයග්‍රහණය ස්ථිර කරගත් පරාක්‍රමබාහු 1153 දී මුළු දිවයිනේ ම රජු වශයෙන් අභිෂේක ලැබීය.

ක්‍රියාකාරකම

පරාක්‍රමබාහු රජතුමා දක්ඛිණ දේශයේ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කළ ක්‍රියා මාර්ග මොනවාද?

5.3.4 පරාක්‍රමබාහු රජතුමා රුහුණේ කැරලි මැඩලීම

අභිෂේක ලැබූ පරාක්‍රමබාහු රජතුමාට රාජ්‍ය උරුමය තහවුරු කෙරෙන අනිවාර්ය සාම්ප්‍රදායික අංග වූ දන්ත ධාතූන් හා පාත්‍රා ධාතූන් වහන්සේ තමන්ගේ භාර කාරත්වයට ගෙන රජකම පිළිබඳ අයිතිය සම්පූර්ණ කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාව පැන නැගී තිබිණ. ඒ වන විට දෙවන මානාභරණ විසින් පොළොන්නරුවෙන් ගෙන යන ලද එම පූජ්‍ය වස්තු දෙක පැවතියේ ඔහුගේ මෑණියන් වූ සුගල බිසව සතුව ය. සුගලා බිසව වටා රොක් වූ බොහෝ පිරිස් රජුට එරෙහිව කැරලි ගැසුව ද රක්ඛ සේනාපතියා යටතේ බල සම්පන්න සේනාවක් රුහුණු රටට යවා ඒ කැරලි මර්දනය කිරීමට රජුට හැකි විය.

පරාක්‍රමබාහු රජු සුගලා ඇති කළ කැරලි මැඩලීම සඳහා රක්ඛ සෙනෙවියාගේ සහායට සංග්‍රාමෝපායෙහි අති දක්ෂයකු වූ භූත අධිකාරි ද යවනු ලැබීය. මෙම දෙදෙනා සේනා මෙහෙයවමින් බිබිලේ මැදගම ඇති වූ සටන්වලින් පසුව උදුන්දොරට පැමිණියහ.

එහි සිටි සුගලා දේවිය ධාතූන් වහන්සේලා රැගෙන උරුවේලාවට (ඇතිමලේට) පැනගියාය. සුගලා දේවිය පූජ්‍ය වස්තු රැගෙන විදේශීය රටකට පැනයාමට සූදානමක් ඇති බව දැනගත් පරාක්‍රමබාහු රජු උරුවේලාව වටකොට එම වස්තු ලබා ගත්තේය. සුගලා දේවිය බේරී පලා යාමට සමත් වූවාය.

මේ අතර පොළොන්නරුවේ සිරකර සිටි දෙවන මානාභරණ රජුගේ සෙනෙවියෙකු වූ සුකරභාතුදේව සිර මැදිරියෙන් මිදී රුහුණට පලා ගොස් කැරැල්ලට නායකත්වය දුන්නේ ය.

ඒ අනුව රුහුණු රට කැරැල්ල නැවත පණගැන්වුණු අතර පරාක්‍රමබාහුගේ සේනාව මහාගාම වැනි ස්ථානවල දී දරුණු ප්‍රහාරවලට ලක් වූ බව මහාවංසයෙහි දැක්වේ. කෙසේ වෙතත් පරාක්‍රමබාහුගේ සේනාව දිගාමඩුල්ල මහානාගහුල ආදී ස්ථානවල දී කැරලි කරුවන් සමග සටන් කොට ඔවුන් පරාජය කර සුගලා ජීවග්‍රහයෙන් ගත්හ. සුඛරභාතුදේව ද මරා දමණු ලැබීය. මින් පසුව ද යළිත් රුහුණේ කැරලි ඇති වුව ද ඒවා පහසුවෙන් මර්දනය කිරීමට රජුට හැකි විය. මෙම කැරැල්ලේ දී රුහුණේ බොහෝ ප්‍රදේශ නායකයන් දරුණු දඬුවම්වලට ගොදුරු වූහ.

5.3.5 පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය

(පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා) බුරුමය හා දකුණු ඉන්දියාව සමඟ කටයුතු කළ ආකාරය මෙහිදී ඔබ අධ්‍යයනය කළ යුතුය.

බුරුමය රාමඤ්ඤ දේශය ජය ගැනීම

ලංකා-බුරුම වෙළඳ හා ආගමික සම්බන්ධතා පළමුවන විජයබාහු රජතුමාගේ කාලයේ සිට ම පැවතිණ. එහෙත් පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කාලයේ සිට බුරුම පාලකයා වූ අලංසිතු හෙවත් භුවනාදිත්‍ය රජු ලංකාවට විරුද්ධ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම නිසා එම සම්බන්ධතා මෙකල පලුදු විය. එයට බලපෑ හේතු කිහිපයක් වේ.

- ❖ රාමඤ්ඤ දේශය ලංකාවට ආනයනය කරන ලද ඇත් වෙළඳාමට අවහිර කරමින් එය බුවනාදිත්‍ය රජුගේ ඒකාධිකාරයක් කිරීම
- ❖ බුරුම ඇතුන් සඳහා ඉහල මිලක් නියම කිරීම. රාමඤ්ඤ රජු වෙත ගෙන යන තෑගි භෝග සඳහා නැවකට ඇතෙකු බැගින් තෑගි දීමේ පුරාණ චාරිත්‍රය කඩ කිරීම
- ❖ ලංකාවෙන් බුරුමයට ගිය දූත පිරිසකට බොරු චෝදනා නගා ඔවුන් සතු ධනය උදුරාගෙන ඔවුන් සිර කොට ලංකාවෙන් බුරුමයට නැව් පැමිණීම තහනම් කොට එම පිරිස හිල් වූ නැවකට නංවා පිටත් කර හැරීම
- ❖ ලංකාවෙන් බුරුමයට ගියදූත පිරිසට නිගරු ලෙස සැලකීම
- ❖ දූතයන් සිරකොට අමානුෂික වදහිංසා පැමිණවීම
- ❖ ලංකාවේ රජු විසින් රාමඤ්ඤ දේශය හරහා කාම්බෝජයට යවන ලද රාජ කන්‍යාවක් සහිත දූත පිරිසක් රාමඤ්ඤ දේශ සීමාවේ දී සිරභාරයට ගැනීම.

මෙම සිදුවීම් වලින් අසතුටට පත් පරාක්‍රමබාහු රජතුමා 1164 දී බුරුමය ආක්‍රමණය කළේ ය. ඒ සඳහා නගරගිරි කිත්ති (කිත්නුවරගල්) සහ දෙමළාධිකාරී ආදිත්‍ය යන සෙන්පතීන් යටතේ නාවික හමුදාවක් යැවී ය. එම හමුදාව ත්‍රිකුණාමලයට උතුරින් පිහිටි පල්ලවංක තොටින් ගමන් ආරම්භ කළ බව මහාවංසයෙහි සඳහන් වේ. එකී සේනාව රාමඤ්ඤ

දේශයේ කුසුමියතොට හා අනතුරුව පප්ඵලම් තොටට ද ගොඩබැස බිහිසුණු යුද්ධයකින් අනතුරුව උක්කමපුරය අල්ලා ගත්හ. ඒ අවස්ථාවේ දෙරට භික්ෂු සංඝයා වහන්සේගේ මැදිහත් වීමෙන් යුද්ධය සමථයකට පත් වූ බවත් පෙර කාලයේ දී සිංහල දූතයන්ට හා වෙළඳුන්ට රාමඤ්ඤ දේශයේ හිමි වී තිබූ වරප්‍රසාද හා පහසුකම් යලි හිමි වූ බවත් සඳහන් වේ. රාමඤ්ඤ දේශය සාර්ථක ලෙස ජය ගැනීමට සැලකීමක් ලෙස කිත්නුවරගල් සෙනෙවියාට ගම්වරයක් ප්‍රදානය කළ බව පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ දොළොස්වන රාජ වර්ෂයේ (1165 පිහිටුවන ලද කෑගලු දිස්ත්‍රික්කයේ දෙවනගල සෙල්ලිපියේ සඳහන් වේ.

පාණ්ඩ්‍ය දේශය ජය ගැනීම

ඉන්දියාවේ පාණ්ඩ්‍ය රාජ්‍යයේ රජකම සම්බන්ධව ඇති වූ අරගලයකට පරාක්‍රමබාහු රජු මැදිහත් වූයේ ය. රජුගේ දහසය වන රාජ්‍ය වර්ෂය තරමේ දී සිදු වූ ආක්‍රමණයක් ලෙස මෙය සලකා ඇත. එකල මධුරාපුරයේ පාලකයා වූයේ පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය නමැති කුමරෙකි. පාණ්ඩ්‍ය සිහසුනට උරුමකම් කී කුලශේඛර නමැති කුමරෙක් චෝළ රජුගේ ද උදව් ඇතිව මධුරාපුරය ආක්‍රමණය කළේ ය. එම අවස්ථාවේ පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය කුමාරයා ලක්දිව රජුගෙන් යුද්ධාදාර ඉල්ලා දූතයන් එව්වීය. දිගු කලක සිට පාණ්ඩ්‍ය දේශය හා ලංකාව අතර පැවැති සබඳතා සිහිපත් කළ පරාක්‍රමබාහු රජතුමා යුද්ධාධාර යැවීම සඳහා ලංකාපුර ජගත් විජය යන සෙනෙවියන් දෙදෙනා යටතේ සේනාවක් මාතොටින් (මහාතිත්ථ) යැවීමට සූදානම් කළේ ය. ඒ අතර කුලශේඛර පාණ්ඩ්‍ය මධුරාපුරය ආක්‍රමණය කොට පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය කුමරු මරා දැමූ බව ආරංචි වූ හෙයින් ආක්‍රමණයක් කොට කුලශේඛර රජු නෙරපා පරාක්‍රම පාණ්ඩ්‍ය කුමරුගේ පරපුරෙන් පැවතෙන්නෙකු සිහසුනට පත් කරන ලෙස තම සේනාවට නියෝග කොට එහි පිටත් කර හැරි බව මහාවංසයෙහි සඳහන් වේ.

පාණ්ඩ්‍ය දේශයට ගිය සිංහල සේනා ජයග්‍රහණය කළෝය. සටන්වල දී අල්ලාගත් සිරකරුවන් ලංකාවට ගෙන්වාගත් පරාක්‍රමබාහු චෝළයන් විසින් විනාශ කර තිබූ රුවන්වැලිසෑ ප්‍රතිසංස්කරණයට ඔවුන් යෙදවූ බව මහාවංසයෙහි දැක් වේ.

පාණ්ඩ්‍ය කුමරු ලංකාවේ රජුගේ නියෝජිතයා ලෙස පාණ්ඩ්‍ය සිංහාසනයේ තැබූහ.

මුල දී මෙසේ සිංහල සේනා පාණ්ඩ්‍ය සටන්වලින් ජය ලැබුව ද ලංකාපුර හා ජගත් විජය කුලශේඛර රජුට ආධාරයට පැමිණි චෝළ හමුදා අතින් මරණයට පත් වූ බවත් ඒ දෙදෙනාගේ හිස් මධුරාපුර දොරටුවට තබා ඇණ ගැසූ බවත් ආර්පාක්කම්, ආදී දකුණු ඉන්දීය සෙල්ලිපිවලින් අනාවරණය වේ.

5.3.6 පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ ආගමික කටයුතු

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා පොළොන්නරුවේ රජ වූ කාලය වන විට මහාවිහාර, අභයගිරි, ජේතවනය යන ත්‍රෛනිකායික භික්ෂූහු විනයෙන් ද පිරිහී සිටියහ. එබැවින් ශාසන ශෝධනයක් කොට තුන් නිකාය එක් නිකායක් කිරීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී. එහිදී ප්‍රධානත්වය ගන්නා ලද භික්ෂූන් වහන්සේ වූයේ කාශ්‍යප මහතෙරුන් ය.

මෙම ශාසනික කටයුත්ත පොළොන්නරු කතිකාවතේ සඳහන්වන අතර එය ගල්විහාරයේ පර්වත බිත්තියේ කොටා ඇත. එය ගල්විහාර ලිපිය නමින් ද හැඳින්වේ.

5.6 රූපය-මහා පරාක්‍රමබාහු රජ මාලිගාව

දිඹුලාගල මහා කාශ්‍යප මහ තෙරුන් වහන්සේගේ මූලිකත්වයෙන් සිදු වූ සංඝ සංශෝධනයේ දී රජතුමාගේ අපේක්ෂාව වී තිබුණේ මුළු රටේ ම සංඝ සාමග්‍රියක් ඇති කිරීම ය. එකී සංඝ සාමග්‍රිය නිසා වළගම්බා රජු සමයේ සිට පැවැති මහාවිහාර අභයගිරි, ජේතවන තුන් නිකාය භේදය කෙළවර විය.

එතුමාගේ අනෙක් ආගමික කටයුතු අතර පහත සඳහන් ඒවා වේ.

1. පොළොන්නරුවේ ජේතවන විහාරය ඉදි කිරීම.
2. එතුමා අෂ්ට මූලායතන අධිපතීන් සඳහා ප්‍රසාද කරවීම.
3. ආළාහණ (අදාහණ) පිරිවෙණ ඉදි කිරීම. (ස්තූප දෙකකින් ද පස් මහල් ලංකාතිලක පිළිම ගෙය, බද්ධ සීමා උපෝසථඝරයකින් ද සුවිසාල ආරෝග්‍ය ශාලා) වැනි අංග රාශියකින් සමන්විතව ඇත.

5.7 රූපය-පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ රාජසභාව

එතුමා අගනුවර තුළ කරවූ වර්තමාන ගල් විහාරය නමින් හඳුන්වන උත්තරාරාමයෙහි සුවිශාල සැතපෙන පිළිමයක්, ත්‍රිභංග හිටි පිළිමයක් හා හිඳි පිළිම දෙකක් ද ඇත. ඉන් එක් පිළිමයක් ඇත්තේ පර්වතය හාරා සකස් කරන ලද විද්‍යාධර ගුහා නමින් හැඳින්වෙන ලෙනෙහි ය. ගල් විහාරයට උතුරින් පිහිටි දෙමළ මහාසෑය නමින් හැඳින්වෙන ස්තූපය පාණ්ඩ්‍ය ආක්‍රමණයේ දී අල්ලා ගත් සිරකරුවන් ලවා කරවන ලද්දක් වන හෙයින් එම නම ලැබුණු බව පෙනේ.

රජතුමා චෝළ ආක්‍රමණවල දී විනාශ වූ අනුරාධපුරයේ රුවන්වැලිය, අභයගිරිය, ජේතවනය හා මිරිසවැටිය යන චෛත්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණය කර වූ බව සඳහන් වේ. ඒ හැරුණු විට ලෝහාමහාපාය, ථූපාරාමය, මිහින්තලේ ස්තූප හා විහාරාරාම ද ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව වාර්තා වේ.

මේ අයුරින් ඇති කරවන ලද සාසනික අභිවෘද්ධියත් භික්ෂු සංඝයාගේ හා ධර්ම ශාස්ත්‍රීය අංශයේ උන්නතියත් හේතු කොට ගෙන අග්නිදිග ආසියාවේ බෞද්ධ රටවල භික්ෂූන් වහන්සේ පොළොන්නරුවට පැමිණ මෙරට ථේරවාදී ධර්ම ශාස්ත්‍ර හා වත්පිළිවෙත් පුහුණු වී ආපසු තම රටවලට ගොස් ලක්දිව සිංහල ශාසනික සම්ප්‍රදායක් පිහිටුවීමට ක්‍රියා කළ බවට සාක්ෂි ලැබේ.

5.4 නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා (ක්‍රි. ව. 1187 - 1196)

5.8 රූපය-ගල්පොත ශිලා ලේඛනය

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගෙන් අනතුරුව පොළොන්නරුවේ රජකම දැරූ පාලකයන් අතුරින් කැපී පෙනෙන පාලකයෙකු වූයේ නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා ය. පරාක්‍රමබාහුගෙන් පසුව බලයට පත් වූයේ දෙවන විජයබාහු නමැත්තෙකි.

ඔහු සමයේ උපරාජ පදවිය නිශ්ශංකමල්ල විසින් දරණ ලදි. දෙවන විජයබාහුට රජකම දැරිය හැකි වූයේ වසරක පමණ කාලයක් පමණි. එතුමා ජීවිතක්ෂයට පත් කොට මහින්ද නමැත්තෙක් රජ වී ඇත. එහෙත් දින පහක් තුළ ඔහු නෙරපා දමා යුවරජ නිශ්ශංකමල්ල රජ විය. මේ අනුව නිශ්ශංකමල්ගේ රජවීම සිදු වූයේ අවුල් සහගත දේශපාලන පසුබිමක් තුළ ය.

පොළොන්නරුවේ සිටි අවසාන ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයා ලෙස සැලකිය හැකි නිශ්ශංකමල්ල රජු ලංකාවේ එක් රජෙකු විසින් පිහිටුවන ලද වැඩිම සෙල්ලිපි සංඛ්‍යාවක් ලැබී ඇත්තේ මේ රජුගේ කාලයේ ය. ප්‍රමාණයෙන් එය 70 කට වැඩි වේ.

5.9 රූපය

නිශ්ශංකමල්ල රාජසභා මණ්ඩපයේ ගල්කණුවල නිලධාරීන්ගේ නම සඳහන් කරමින් ආසන පනවා තිබූ අයුරු (රජු) **සිංහාසනයේ වැඩ හුන් කල සෙනෙවිරදුන්ට ස්ථානයයි** යනුවෙන් මෙම ගල් කණුවේ ලියා ඇත.

නොමිලේ බෙදා හැරීම පිණිසයි

එසේම ලංකාවේ ලියන ලද දීර්ඝතම සෙල්ලිපියවන ගල්පොත ශිලා ලේඛනයේ හිමිකාරයා වන්නේ ද නිශ්ශංකමල්ල රජුය. මූලාශ්‍රය මාර්ගයක් ලෙස සෙල්ලිපි වැදගත් වුවද මේ සෙල්ලිපිවල අන්තර්ගතය ප්‍රශස්ති ස්වරූපයක් ගන්නා බැවින් ඓතිහාසික තොරතුරු පරීක්ෂාකාරීව තෝරා ගත යුතුව ඇත.

නිශ්ශංකමල්ලගේ ජන්ම භූමිය වූයේ කාලිංගයේ සිංහපුරය යි. රජතුමාගේ සෙල්ලිපිවල එතුමාගේ පියා ශ්‍රී ජයගෝප මහාරාජා ලෙස ද මව පාර්වතී මහාදේවිය ලෙස ද හඳුන්වා දී ඇත. මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා කාලිංග දේශයට හසුන්පත් යවා තමා මෙරටට ගෙන්වා යුද ශිල්පය හා ශාස්ත්‍ර නිපුණ කරවා සිය දියණිය වූ සුභද්‍රා කුමරිය සරණපාවා දී පරාක්‍රමබාහු යන නමද තමාට පැවරූ බව ගල්පොත සෙල්ලිපියේ සඳහන් කරන රජු තමා ඇපා මාපා තනතුරු පිළිවෙලින් ඉසුලූ බව ද පවසා ඇත.

5.4.1 නිශ්ශංකමල්ල රජු මුහුණ දුන් අභියෝග

- ❖ විදේශයක උපන් කාලිංග වංශිකයෙකු වීම
- ❖ මහා පරාක්‍රම රජතුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය
- ❖ පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දක්ෂ සේනාපතියන්ගේ විරෝධතා
- ❖ පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයන් බලවත්වීම
- ❖ රෝහණයෙන් එල්ල වූ තර්ජන

ඉහත කී අභියෝග ජයග්‍රහණය කිරීම සඳහා ඔහු තම සෙල්ලිපි මගින් සංවිධානාත්මක ප්‍රචාරක ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන ලද බව පෙනේ. විදේශීය රටකින් පැමිණිය ද තමා බෝසතුන් උපදින දඹදිව සිංහපුරයෙන් පැමිණි බව ද කාලිංගය උරුමයක් ඇති විජයරාජ පරපුරින් පැවත එන තමාට ලක්දිව සිහසුනට උරුමයක් තිබෙන බව පුන පුනා ප්‍රකාශ කළේ ය. තම උපන් බිම කාලිංග යන්න ජනතාවගේ සිත්තුළ තහවුරු කිරීමට කාලිංග ලංකේශ්වර නාමයත් පුලස්තිපුරය කාලිංගපුරය නමින් හඳුන්වා කාලිංග ලංකේශ්වර නමින් කාසි ද නිකුත් කර තිබේ.

නිශ්ශංකමල්ල තම ආධිපත්‍යය තහවුරු කරමින් රටේ විවිධ ප්‍රදේශවල සංචාරය කොට සෙල්ලිපි සහිත ගල් කණු පිහිටුවා ඇත. ඒවා ගාවුත කණු ලෙස හඳුන්වයි. එවැනි කණු වැලිගත්ත, යුදගනාව, කටුගහගල්ගේ, සෙල්ලකතරගම, කොස්ලන්ද දෙවුන්දර වැනි ස්ථානවලින් හමු වී ඇත. ඔහු තමාගේ එවැනි ලිපිවල රුහුණේ වැසියාට කරන ලද අවවාද මෙන් ම පරාක්‍රමබාහුගේ දක්ෂ සේනාපතීන්ට පනවන ලද නියෝග ඇතුළත් වේ.

පරාක්‍රමබාහුගේ වීර ක්‍රියා තමන්ගේ ක්‍රියා බව ඒත්තු ගැන්වීමට වැයම් කළ නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා පාණ්ඩ්‍ය රාජ්‍යය දෙවරක් ආක්‍රමණය කර එරටින් පුද පඬුරු ලබා ගත් බව සෙල්ලිපිවල දක්වයි. පරාක්‍රමබාහු රටවැසියන්ගෙන් අධිකව බදු අය කළ බවට

චෝදනා කරන නිශ්ශංකමල්ල තමා ඔවුන්ට සහන ලබා දීමට ජල බද්ද, හේන්වලින් අය කළ කැති අඩ හා ජලාශවල මසුන් අල්ලන්නන්ගෙන් අය කළ පිසඹුරුවත වැනි බදු අහෝසි කළ බව සෙල්ලිපිවල දක්වයි. දුගීන්ට නොයෙක් භව භෝග ප්‍රදානය කිරීම, විශිෂ්ට දස්කම් දැක්වූ හෝ සේවා කළ අයට ඒ වෙනුවෙන් පමුණුගම් දීම ආදිය ප්‍රදානය කළ බව ද සඳහන් කරයි. වසරක් පාසා තුලාභාර නැගෙමින් ඒවායේ අඩංගු වස්තුව දුගී මගී යාචකාදීන්ට බෙදා දුන් බව ද සඳහන් වේ.

හැටදාගෙය නමින් අද හඳුන්වනු ලබන දළදා මන්දිරය කර වූ හෙතෙම දඹුලු විහාරය ප්‍රතිසංස්කරණය කොට එහි බුදුපිළිම හැත්තෑ තුනක රන් ආලේප කරවා එම ලෙන් විහාරය සුවණ්ණගිරි ගුහා යනුවෙන් නම් කොට ශිලා ලිපියක් ද පිහිටුවා ඇත. තවද රන්කොත්වෙහෙර, වටදාගෙය කර වූ රජතුමා කැලණිය, මාගම, මහියංගණය, සමනොළ ආදී සිද්ධස්ථාන වැඳපුදා ගැනීමට ගිය බව සඳහන් වේ.

ඉහත සඳහන් කළ කරුණු අනුව නිශ්ශංකමල්ල මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කටයුතු අභිබවා යාමට උත්සාහයක් ගත්ත ද ඔහුට හිමි වන්නේ පොළොන්නරු රාජධානියේ පසු පිටුවයි.

ක්‍රියාකාරකම

නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා මුහුණදුන් අභියෝග හා ඒවා ජයගත් ආකාරය කෙටියෙන් ලියන්න.

5.5 පොළොන්නරු රාජධානියේ පරිහානිය හා එහි බිඳ වැටීම

පොළොන්නරු රාජධානිය ක්‍රමයෙන් පරිහානිය කරා යාමට හා අවසානයේ එය බිඳ වැටීමට තුඩු දුන් හේතු කීපයක් තිබේ.

දුර්වල පාලකයන් බලයට පත් වීම

පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ අභාවය සිදු වූ වර්ෂ 1186 සිට පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටුණු වර්ෂ 1215 දක්වා වසර 29 කාලය තුළ පාලකයන් 12 දෙනෙකු පමණ වරින් වර බලයට පත් ව ඇත. මේ අතරින් නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ වසර 9 ක පාලන කාලය හැරුණු විට සෙසු සියලු දෙනාගේ රාජ්‍ය කාලය ඉතා කෙටි විය. මෙයින් පෙනීයන්නේ දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් නොතිබූ බවයි.

කාලිංග හා පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයන් අතර බල අරගලය

මෙරට සිටි කාලිංග වංශිකයන් හා පාණ්ඩ්‍ය වංශිකයන් අතර බල අරගලය පළමුවන පරාක්‍රමබාහුගෙන් පසුව උත්සන්න විය. පරාක්‍රමබාහුගෙන් පසුව කාලිංග වංශිකයෝ තමන්ට හිතවතුන් බලයට පත් කිරීමට අරගල කළහ. කල්‍යාණවතී හා ලීලාවතී සුළු කාලයක් තුළ කීපවරක් බලයට පත්වූයේ මේ නිසාය. කල්‍යාණවතී කාලිංග වංශික වන අතර ලීලාවතී පාණ්ඩ්‍ය වංශික වේ.

පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ සේනාපතීන්ගේ ක්‍රියා කලාපය

මෙම අර්බුද උග්‍ර වීමට සෙනෙවියන්ගේ මැදිහත් වීම බෙහෙවින් බලපෑවේය. පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ කාලයේ දී සේනාපතිවරුන් ප්‍රමාණයෙන් මෙන් ම ද උසස් මට්ටමකට පැමිණ සිටියෝ ය. එයට බලපෑවේ එම රජතුමා විසින් දේශීය හා විදේශීය යුද්ධ සඳහා විශාල යුද සේනාවක් ගොඩනැගීම යි. පරාක්‍රමබාහුට මේ සෙනෙවියන් පාලනය කළ හැකි වුව ද ඔහුගෙන් පසුව පත් වූ පාලකයන්ට එම ශක්තිය නොතිබූ බව පෙනෙයි. තමන්ට අභිමත කුමාරවරුන් සිංහාසනයට පත් කිරීමටත් සිත් සේ ඔවුන් නෙරපා හැරීමටත් මේ සෙනෙවියන්ට හැකි විය.

ආර්ථික පරිහානිය

නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ අභාවයෙන් පසුව දුර්වල පාලකයන් බලයට පත් වීම නිසා එකල පැවැති වැව් අමුණු පද්ධතිය නඩත්තු නොවූ බව පෙනේ. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේ දී ප්‍රාදේශීය පාලනය ද දුර්වල වන්නට ඇත. එම නිසා වෙළඳාම අඩපණ වී ආර්ථිකය පිරිහෙන්නට පටන් ගත්තේය.

කාලිංග මාඝගේ ආක්‍රමණය

පරිහානියට පත් ව තිබූ පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටීමට ආසන්නතම හේතු වූයේ කාලිංග මාඝගේ ආක්‍රමණයයි. මාඝ විශාල හමුදාවක් (විසිහතර දහසක්) සහිතව වර්ෂ 1215 දී මෙරට ආක්‍රමණය කරන විට රටේ පැවැති දුර්වල දේශපාලන වාතාවරණය නිසා ආකමණික හමුදාවට මුහුණ දීමේ හැකියාවක් ලාංකිකයන්ට නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් පොළොන්නරු නගරය හා රජරට ප්‍රදේශ රැසක් මාඝ යටතට පත් විය. එය පොළොන්නරු අගනුවර කෙරෙහි පමණක් නොව වසර එක්දහස් පන්සීයකට නො අඩු කාලයක් පුරා පැවති සමස්ත රජරට ශිෂ්ටාචාරය කෙරෙහි ම බලපෑමක් ඇති කළේය.

මේ තත්වය මහාවංස කතුතුමා මෙසේ පැහැදිලි කරයි.

''(ආක්‍රමණිකයෝ) මිනිසුන් බැඳ දමා වධ කොට ධනය පැහැර ගෙන දිළින්දන් කළහ. ප්‍රතිමා බිඳ හෙලූහ; චෛත්‍ය විනාශ කළහ; විහාර කොල්ලකෑහ; උපාසකයන්ට පහර දුන්හ; දරුවන්ට තැලූහ.'' එම පාඨයෙන් මාඝගේ ක්‍රියාකලාපයෙහි පහත සඳහන් කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ කිහිපයක් ද වටහා ගත හැකිය.

❖ මෙයින් පැහැදිලි වන පරිදි දැඩි බෞද්ධ විරෝධි ප්‍රතිපත්තියක් ගෙන ගිය මාඝ බෞද්ධ පොත්පත් රාශියක් ද විනාශ කළේ ය. එපමණක් නොව බෞද්ධයින් අබෞද්ධයින් කිරීමේ උත්සාහයක ඔහු නිරත විය. මේ නිසා මාඝ සෙසු ආගම් නොඉවසූ ආගමික අන්තවාදියෙකු ලෙස සැලකේ.

එපමණකින් නොනැවතුණ මෙම දරුණු ආක්‍රමණිකයා රජරට ප්‍රභූ ජනයා පීඩාවට පත් කළේ ය.

මෙම ප්‍රභූ ජනයා අතරට රාජ්‍ය පාලනයේ ඉහල තනතුරු දැරූ නිලධාරීන් හා සමාජයේ උසස් යැයි සම්මත ජනයා ද ඇතුළත් බව පෙනේ. තවද චිරාගත කුල සිරිත් බිඳ දැමීමට කටයුතු කළ මොහු දිවයිනේ සමාජ ව්‍යුහය හා එහි ක්‍රියාකාරිත්වය විනාශ කිරීම සඳහා කටයුතු කළේ ය.

මේ පසුබිම තුළ උද්ගත වූ ප්‍රතිඵලය වූයේ පීඩාවට පත් භික්ෂූන් වහන්සේලා ඇතුළු සෙසු ජනතාව ආරක්ෂාව පතා රුහුණ හා මලය ආදී ප්‍රදේශවලට (කඳුකරයට) පලා යාම යි. මේ නිසා රජරට බොහෝ ප්‍රදේශ ජනශූන්‍ය විය. මධ්‍ය පාලනයෙන් ගිලිහුණු ඇතැම් පෙදෙස් වන්නි ප්‍රදේශ බවට පත් විය. රුවන්වැලිසෑය, අභයගිරිය, ජේතවනය වැනි සිද්ධස්ථාන ක්‍රමයෙන් වල් බිහි විය.

පොළොන්නරු යුගයේ සාමාජික තත්වය

සාහිත්‍ය හා පුරාවිද්‍යා මූලාශ්‍රයවලින් හෙළිවන තොරතුරු අනුව එකල රජ, බමුණු, වෙළඳ, ගොවි යනුවෙන් ද උත්තම, අධම, මහාකුල, හීනකුල යනුවෙන් ද සමාජ කොටස් පැවතුණි. මීට අමතරව කුඹල්, ලෝහ, පේෂ කර්මාන්තය වැනි වෘත්තිකයෝ ද වූහ. පහලම ශ්‍රේණිය යැයි හැඳින්විය හැකි දැසිදස්සන් වැනි නම්වලින් හැඳින්වූ පිරිසක් මෙකල සිටි බවට සාක්ෂි ලැබෙන අතර ඔවුහු රජ පවුල් ප්‍රභූ පවුල්, පන්සල් හා විහාර ගම් ආදියෙහි විවිධ සේවාවන්හි නියුක්ත වෙමින් තම ස්වාමියන්ට තේවා සැපයූහ. නිශ්ශංකමල්ල රජු විහාරස්ථානවලට දැසි දසුන් දුන් බව සිය සෙල්ලිපිවල සටහන් කොට තිබේ. මෙකී සමාජ හැඩගැස්ම සඳහා දිවයිනේ පාලකයන් ගෙන්වාගත් දකුණු ඉන්දීය කුලී හමුදා සහ විවිධ ආක්‍රමණ හමුදා බලපාන්නට ඇතැයි විශ්වාස කළ හැකිය.

පොළොන්නරු යුගයේ කාලිංග හා පාණ්ඩ්‍ය යනුවෙන් හැඳින්වුණු රාජවංශ දෙකක් ගැන තොරතුරු කියවේ. හතරවන මහින්ද හා පළමුවන විජයබාහු යන රජවරු කාලිංග රජ පවුලෙන් කරගත් විවාහ හේතුකොටගෙන කාලිංග වංශය ඇති වූ අතර දෙවන සේන රජු කාලයේ සිට පාණ්ඩ්‍ය සිහසුන සඳහා ලංකාවට තිබූ අයිතිය හා විවාහ සබඳතා නිසා පාණ්ඩ්‍ය වංශය ඇති විය.

මෙකළ ද පිළිගත් සම්ප්‍රදාය වූයේ සම කුල විවාහය යි. එසේම ඒකභාර්යා විවාහ ක්‍රමය සාමාන්‍ය සිරිත වූ නමුත් බහුභාර්යා සේවනය ද ප්‍රභූන් අතර පැවතුණි. සති පූජා, ළදරු විවාහ, බහුපුරුෂ විවාහ මෙකල පැවතුණ බවට සාධක නැත. නැවත විවාහ වීම තහනම් වූවක් නොවේ.

මෙකල පැවතියේ පිතෘ මූලික සමාජයකි. දේපල බෙදීයාම වැළැක්වීම සඳහා විවාහක දරුවන් ද මව්පියන් ආශ්‍රයේ ජීවත් වූ අවස්ථා ද තිබේ.

මෙරට පැවති බෞද්ධ සමාජ ක්‍රමය අනුව පුරුෂයන්ට මෙන් ම ස්ත්‍රීන්ට ද සමාජයේ සම තත්ත්වයෙහිලා සැලකුහ. ලීලාවතී හා කල්‍යාණවතී වැනි කතුන් සිහසුනට පත්වීම කාන්තාව හිමිකර ගත් උසස් තත්වයන්ට නිදසුන් වේ.

රජතුමාගේ සමාජ සුභසාධන සේවාව

සමාජ සුභසාධනය සැලසීම රජුගේ යුතුකමක් ලෙස දැඩිව පිළිගෙන තිබේ. ගිලානෝපස්ථානය සඳහා මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා පොළොන්නරු නගරයේ රෝහලක් ඉදි කරන ලද බව මහාවංසය වාර්තා කරයි. එහි මිනිසුන්ට පමණක් නොව සතුන්ට ද ප්‍රතීකාර කරන ලද බව තවදුරටත් සඳහන් වේ.

දුප්පතුන්ට, අසරණයන්ට හා මඟීන්ට ආහාරපාන, දන්දීම හා විවේකස්ථාන තනාදීම හා මග දෙපස සෙවනට ගස් සිටුවීම ආදිය රජුගේ යුතුකම් හා වගකීම් සේ පැවතුණි. පළමුවන විජයබාහු හා මහා පරාක්‍රමබාහු මෙබඳු දේ කළ රජවරුන් ය. තවද නගරයේ මෙන් ම පිට පළාත්වල ද නිශ්ශංකමල්ල දානශාලා විශාල සංඛ්‍යාවක් කර වූ බව එතුමාගේ සෙල්ලිපිවල සඳහන් වේ. ලීලාවතී රැජිණ අනුරාධපුර දානශාලාවක් සකසා එහි දන්දීමට අවශ්‍ය කුළු බඩු ආදිය ගැනීම සඳහා විදේශීය වෙළඳුන්ගෙන් බද්දක් අය කළ බව පුලියන් කුලම සෙල්ලිපියේ සඳහන් වේ.

සාමාන්‍ය ජනයාගේ ජීවනෝපාය

ජනතාවගේ ප්‍රධාන ආහාරය බත් විය. එබැවින් වී වගාවට ප්‍රමුඛ තැන හිමි විය. එහෙත් හේන් ගොවිතැන ද පැතිරුණු බව පෙනේ. එසේම ආහාරයට ගන්නා ලද නිවුඩු සහල් බත්, පැසි සහල් බත්, ඇල් හාල් ගැන මෙන් ම උඳු, මුං, තල, මෙනේරි, කුරක්කන් ආදී ධාන්‍ය වර්ග ද, කැකිරි, බටු, ලබු, පුහුල්, තියඹරා වැනි එළවළු ගැන ද සඳහන් ය. තම්පලා වැනි පලා වර්ග ගැන ද කරුණු ඇත. උක් වගාව ගැන ද නිතර සඳහන් වේ. ආහාර පිස ගැනීමට තල තෙල්, මී තෙල් හා පහන් දැල්වීමට මී තෙල් ද භාවිතයට ගෙන තිබේ. කෙසෙල්, අඹ ආදී පළතුරු ද ප්‍රචලිතව පැවතුණි.

එකල ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේ ම ඇඳුම වූයේ සළු නමින් හැඳින්වූ රෙදි කඩකි. උඩුකය හා යටිකය වැසීමට භාවිත කළ රෙදිකඩ දෙකක් ද උතුරු සළුව හා තනපට ගැන ද සඳහන් වේ. ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපක්ෂය ම ආභරණ පැළඳි බවට සාධක තිබේ. රජවරු අභිෂේක වැනි උත්සවවල දී සුසැට ආභරණ පැළඳූහ. කුණ්ඩලාභරණ පා සලඹ, මිණි මෙවුල, නූපුර ආදී ආභරණ ගැන වංසකථාවල සඳහන් වෙයි.

සමාජයේ පැවති සිරිත්-විරිත් ගැන ද සමකාලීන සාහිත්‍යයෙන් තොරතුරු ලැබේ. ගැබ් පෙරහැර, රන් කිරි කටගෑම, ඉඳුල් කටගෑම, කන් විදීම වැනි සමාජ සිරිත් ගැන සඳහන් වේ. රන්කිරි කටගෑම, කන් විදීම වැනි සාමාන්‍ය ජනතාව අතර පැවති සිරිත්වලදී මෙම චාරිත්‍ර පවත්වන අවස්ථාවල දී භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනෙකු වඩමවා සෙත් පිරිත් කියවීමේ සිරිතක් ද පැවති බව පෙනේ. අවමංගල්‍ය කටයුතු, භූමිදාන හා ආදාහන යන ක්‍රම දෙක යටතේ සිදු වුවත් පොදු චාරිත්‍රය වූයේ භූමිදාන කිරීම ය.

සමකාලීන මූලාශ්‍රය ඇති කරුණු අනුව එකල පැවති කෙළි සෙල්ලම් අතර පන්දු කෙළිය, දිය කෙළිය, ඔංචිලි පැදීම, බඹර කර කැවීම වැදගත් තැනක් ගත් බව පෙනේ. වයස් භේදයකින් තොරව පන්දු කෙළියේ යෙදීම විශේෂ ලක්ෂණයකි. ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපක්ෂයම සහභාගී වූ ජනප්‍රිය විනෝද ක්‍රීඩාවක් වූයේ දිය කෙළිය යි. උත්සව අවස්ථා අතර බෞද්ධ වෙසක් උත්සවය, පොසොන් උත්සවය, දළඳා පෙරහැර ශ්‍රී පාද වන්දනාව වැනි ඒවා දැක්විය හැකි ය. හින්දු ආගමිකයන් සෑහෙන ප්‍රමාණයක් සිටි අතර උත්සව ආදිය ද පැවැත් වූ බව සිතිය හැක.

පොළොන්නරු යුගයේ අධ්‍යාපන කටයුතු ශිල්ප, ශාස්ත්‍ර වශයෙන් කොටස් දෙකකට බෙදී පැවතුණි. ගණිතය, මිණිතය හා අකුරු ඉගෙනීම ශාස්ත්‍ර විය. දුණු, කඩු ආදී හරඹවල යෙදීම ශිල්ප ලෙස සැලකිණ. ළමා වියේ දී අකුරු කියවා ගුරුවරයා වෙත හෝ විද්‍යාස්ථානයක් වෙත හෝ යැවීමෙන් දරුවෙකුගේ අධ්‍යාපනය ආරම්භ විය. මූලික අධ්‍යාපනයෙහි ප්‍රධාන කාර්යය වූයේ අසා දැන ගැනීම යි. භාෂා ශාස්ත්‍ර හා සංගීතය, නාට්‍ය, වෛද්‍ය විද්‍යාව වැනි විවිධ විෂයන් ඇතුළත්ව තිබුණු බව පෙනේ. ප්‍රමුඛ අධ්‍යාපන ආයතනය පිරිවෙණ ය. සමකාලීන පිරිවෙණ විද්‍යාස්ථාන ලෙස වර්ධනය වී තිබුණු බව පෙනේ. එකල පැවති ආලාහණ පිරිවෙණ ප්‍රකට පිරිවෙණකි.

පොළොන්නරු යුගයේ ආර්ථික කටයුතු

පොළොන්නරු යුගයේ ආර්ථිකයේ වැදගත් ම අංශය වූයේ ගොවිතැන යි. එය ගොඩ හා මඩ යනුවෙන් දෙයාකාර විය. මඩ ගොවිතැන වශයෙන් හැඳින්වුණු වී වගාව අනුරාධපුර යුගයේ දී මෙන් ම යල, මැද, මහ යනුවෙන් කන්න තුනක් ද සිදු විය. මෙය මෙසේ කළහැකි වූයේ මහා විජයබාහු රජතුමා විසින් වාරි පද්ධතිය නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමත් මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ දැවැන්ත වාරි ව්‍යාපෘතියත් නිසාය. සීසෑම සඳහා මී ගවයන් මෙන් ම එළ ගවයන් ද යොදා ගැනිණ. අඳ ක්‍රමයට ගොවිතැන් කිරීමේ ක්‍රමය ද එකල පැවතිණ.

වී වගාවට අමතරව හේන් ගොවිතැන ද පැවතිණ. හේන්වල උඳු, මුං, මෑ, කුරක්කන් එළවළු වැනි දෑ මෙන් ම පේෂ කර්මාන්තයට භාවිතා කළ කපු ද බහුලව වගාකොට ඇත. නිශ්ශංකමල්ල සෙල්ලිපිවල හේන්වලින් අයකළ කැති අඩ නැමැති බද්ද එතුමා අහෝසි කරන ලද බව සඳහන් කර ඇත. එයින් පෙනී යන්නේ බදු පැනවීමට තරම් ආර්ථිකයේ වැදගත්කමක් හේන් ගොවිතැනට තිබුණ බවයි.

මහා විජයබාහු රජතුමා චෝළ පාලන සමයේ අභාවයට ගොස් පැවති වාරි පද්ධතිය නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය කර වූ බව මහාවංසයෙහි සඳහන් වේ. ඒවා අතර ඉතා වැදගත් වන්නේ මින්නේරි, කවුඩුලු හා කන්තලේ එකිනෙකට සම්බන්ධ කළ ඇලහැර ව්‍යාපාරය නැවත පනගැන්වීම ය. මහකණඳරා, නාච්චදූව, මහගල්කඩවල, ඉණාමළුව වැනි වැව් රැසක් ද එතුමා විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කරවා ඇත.

මේ රජුගේ ඇවෑමෙන් පසු රාජ්‍ය උරුමය පිළිබඳව ඇති වූ සිවිල් අර්බුද නිසා විනාශයට පත් වූ වාරි පද්ධතිය නැවත දියුණු කොට එය උච්චතම අවස්ථාවට පත් කරණු ලැබුවේ මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා ය. එහි දී එතුමා විසින් කරන ලද '' අහසින් වැටෙන එක දිය බිඳුවක් වත් ලෝකයාගේ උපකාරය පිණිස ප්‍රයෝජනයට නොගෙන මහමුහුදට ගලා යාමට ඉඩ නොදිය යුතුය.'' යන ප්‍රකාශය අනුව එතුමා ක්‍රියා කළ බව පැහැදිලි වේ. එතුමා දක්ඛිණ දේශයේ පාලකයා වශයෙන් කටයුතු කළ අවධියේ සකස් කරවූ දැදුරු ඔය සංවර්ධන ව්‍යාපාරය, පඩා වැව විශාල කරවීම හා පස්දුන් කොරළේ වගාබිම් සකස් කරවීම වැදගත් තැනක් ගනු ලැබේ.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා පොළොන්නරුවේ පාලකයා වීමෙන් පසු කාලය තුළ දී වාරි කර්මාන්තය දියුණු කිරීමට අමුණු 165 ඇළවල් 3910ක් මහවැව් 163ක් කුඩා වැව් 2376ක් හා ගල් සොරොව් 341 කරවන ලදැයි මහාවංසයෙහි සඳහන් වේ. ඒවා සමහරක් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලද ඒවා ද තවත් සමහරක් සාදන ලද ඒවාද වියහැකිය. එතුමාගේ වැදගත් ම වාරි කර්මාන්තය වූයේ පරාක්‍රම සමුද්‍රය යි. තෝපා, දුඹුටුලු, හා එරමුදු යන වැව් තුන ඒකාබද්ධ කොට තනවා ඇති පරාක්‍රම සමුද්‍රයට ජලය සැපයුණේ අඹන් ගඟෙන් පටන් ගන්නා ඇළකින් හා ගිරිතලේ වැවෙන් පටන් ගන්නා අංගමැඩිල්ල නැමැති ස්ථානයේ බඳින

ලද අමුණකින් හරවන ලද ජලය මගිනි. අඹන් ගඟෙන් පටන් ගන්නා ඇළ අංගමැඩිල්ල (ආකාශ ගංගාව) ලෙස හැඳින්වේ. මෙම දැවැන්ත පරාක්‍රම සමුද්‍රය නිසා අක්කර 18200 පමණ ප්‍රදේශයකට ජලය සපයා තිබේ.

පරාක්‍රම සමුද්‍රයට අමතරව පරාක්‍රම තටාක, මහින්ද තටාක ආදී වැව් ද අභිනවයෙන් එතුමා විසින් කරවන ලද බව සඳහන් වේ. අලුත් වැඩියා කර වූ වැව් අතර මින්නේරි වැව, කවුඩුලු වැව, කලා වැව, මහකනදරා වැව, පදවිය වැව, යෝධ වැව, ආදී වැව් රාශියක් ම වේ. කලාවැවේ සිට අනුරාධපුරයේ තිසා වැවට ජලය ගෙන ගිය කි. මී. 86 දිග ජය ගඟ ද (යෝධ ඇල) මේ රජතුමා විසින් අලුත්වැඩියා කරවනු ලැබීය.

5.9 රූපය-පරාක්‍රම සමුද්‍රය

මේ රජතුමාගේ කාලයේ ප්‍රධාන ගංගා වලින් හරවන ලද ලොකු ඇළවල මුළු දිග ප්‍රමාණය කි.මී 960 පමණ වූ බව වංසකතාවල දැක්වේ. මෙකී වාරිපද්ධතිය නිසා කෘෂිකර්මාන්තයේ විශිෂ්ඨ සංවර්ධනයක් ඇති වූ අතර දිවයින පෙරදිග ධාන්‍යාගාරය බවට පත් වූහ.

පොළොන්නරු යුගයේ විදේශීය වෙළෙඳාම ද වැදගත් තැනක් ගත්තේය. අභ්‍යන්තර වෙළඳාම යටතේ කුළුබඩු, ලුණු, රෙදිපිළි, ආභරණ හා සුවඳවිලවුන් වර්ග අභ්‍යන්තර වෙළඳපොලේ අලෙවිය විය. ගැල්වල බඩු පටවා ගත් වෙළඳ කණ්ඩායම් මාතොට, දඹකොළ පටුන, ගෝකණ්ණ වැනි වරායවල සිට අගනුවරට ගමන් කළ බව වාර්තාවේ. මෙම වෙළඳාමේ බද්දක් අය කොට තිබේ. පිටිසර වෙළඳුන් ගමින් ගමට පැමිණ සිදු කළ කත් වෙළඳාම ද පැවතුණි. වෙළඳාමේ දී භාණ්ඩ හුවමාරුව හා කාසි භාවිතය යන අංශ දෙක ම පැවතුණ බවට සාධක ඇත. අනුරාධපුර යුගයේ මෙන් ම මෙකල ද ඉන්දියාව, අරාබිය, චීනය ආදී විදේශ රටවල වෙළෙන්දෝ ලංකාවට පැමිණ විවිධ ස්ථානයන්හි වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවා ගත්හ.

ලීලාවතී රැජින සමයේ පොළොන්නරුවේ පැවති පලබල මේධාවී නම් එවැනි වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයන් ගැන සඳහන් වේ. විජයබාහු රජු රාමඤ්ඤ දේශය සමග පවත්වාගෙන යනු ලැබූ විදේශීය වෙළඳාමක් ගැන තොරතුරු දක්වන මහාවංසය මහා පරාක්‍රමබාහු රජු දවස එකී වෙළඳාම පවත්වාගෙන යාමට අන්තරංගධුර නැමැති දෙපාර්තමේන්තුවක් පිහිටුවා තිබූ බව සඳහන් කරයි. මුතු, මැණික් හා ඇතුන් අපනයන වෙළඳාම තුළ ප්‍රධාන වූ අතර එය රජුගේ ඒකාධිකාරයක් විය. අන්තර් ජාතික වෙළඳ කටයුතුවල දී ඇතුන් සුවිශේෂී වෙළඳ භාණ්ඩයක් විය. මහා පරාක්‍රමබාහු රාමඤ්ඤ දේශය ආක්‍රමණය කිරීමට ප්‍රධාන හේතුව බවට පත් වූයේ ද එකී වෙළඳාමට බාධා කිරීම ය.

විදේශ වෙළඳාමේ දී ආනයනික භාණ්ඩ අතර චීන පටපිළි කාශ්මීර සළු හා බරණැස් සළු ප්‍රධාන තැනක් ගත්තේය. රජවරුන්ගේ හා සේනාවල පරිහරණයට ඉන්දියාවේ සින්ධ් ප්‍රදේශයේ අශ්වයන්, චීන පිඟන් භාණ්ඩ මැද පෙරදිග රටවලින් කපුරු, සඳුන් වැනි සුවඳ ද්‍රව්‍ය හා මිදි යුෂ ද ආනයනය කර ඇත.

මෙකල රජයේ ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගය වූයේ ඉඩම් බද්ද ය. ඉඩම්වල අස්වැන්නෙන් හයෙන් එකක් රජයට ගෙවීමට ගොවීන්ට නියමිත ව තිබිණ. මෙකී බද්ද කලින් කලට වෙනස් වී තිබීම විශේෂ ලක්ෂණයකි. කුඹුරුවලින් රජයට ගෙවීමට නියමිත බද්ද රන් කාසිවලින් ගෙවීමට නියමකොට නිශ්ශංකමල්ල රජු ව්‍යවස්ථාවක් පැනවූ බව එතුමාගේ සෙල්ලිපිවල සඳහන් වේ. කැති අඩ, පිසඹුරුවන්, කොලවෙල් අය, ආදී බදු වර්ග ද එකල තිබූ බව නිශ්ශංක මල්ල රජුගේ සෙල්ලිපිවලින් පෙනී යයි.

පොළොන්නරු යුගයේ ආගම

චෝළයෝ බෞද්ධ වෙහෙර විහාර විනාශ කළහ. එපමණක් නොව ඔවුහු මෙරට ශිව දේවාල ඉදි කළහ. පොළොන්නරුව අංක 1 හා 2 දරන ශිව දේවාල වේ. තවදුරටත් ඉදිරියට යමින් බෞද්ධ විහාරස්ථානවලට හින්දු නම් දීමෙන් ශාසන ඉතිහාසයේ වෙනස්කම් කළහ. ඊට එක් උදාහරණයක් නම් ත්‍රිකුණාමලයේ වෙල්ගම් විහාරය පිළිසකර කොට එය රාජ රාජ පෙරුම්පල්ලි යනුවෙන් හැඳින්විණ.

පළමුවන විජයබාහු රජතුමා ආගමික අංශයේ දී මුහුණ පෑ බරපතල ම දුෂ්කරතාවය වූයේ මෙරට සංඝ ශාසනය පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ දී උපසම්පදා විනය කර්මයට අවශ්‍ය අවම ගණපූරණය වූ උපසම්පන්න භික්ෂූන් පස් නමක්වත් මෙරටින් සොයාගත නොහැකි වීමයි.

චෝළ දේශයේ ථේරවාදී භික්ෂූන් වහන්සේලා සිටි නමුදු දෙරට අතර පැවති දේශපාලන විරුද්ධවාදීකම් නිසා උපසම්පන්න භික්ෂූන් හා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සොයා යාමේ දී රජුගේ අවධානය යොමු වූයේ රාමඤ්ඤ දේශය කෙරෙහි ය. චෝළ පාලන සමයේ විදේශ ගත වූ මෙරට භික්ෂූන් වහන්සේලාගෙන් කොටසක් රාමඤ්ඤ දේශයට වැඩම කළ බව වංශකථාවන් හි සඳහන්ව ඇති බැවින් උන්වහන්සේලා වෙතින් පැවිද්ද හා උපසම්පදාව ලැබූ ශිෂ්‍යානුශිෂ්‍ය පරම්පරාවක් එහි වැඩ සිටින්නට ඇත. ඒ අනුව I විජයබාහු රජුගේ අයදුම පිළිගත් රාමඤ්ඤ රටේ අනුරුද්ධ (අනවරථ) රජතුමා උපසම්පදා භික්ෂූන් වහන්සේලා ත්‍රිපිටක ධර්ම ග්‍රන්ථ ද සහිතව මෙරටට එවී ය. මෙසේ පැමිණි තෙරවරු පැවිද්ද හා උපසම්පදාව පිහිටුවා මෙරට සංඝ ශාසනය නැවත පිහිට වූහ.

මහාවිහාර, අභයගිරි, හා ජේතවන යන නිකාය තුනේ ම භික්ෂූන් රාමඤ්ඤ ප්‍රදේශයේ සිට වැඩම කළ මහා තෙරවරුන්ගෙන් උපසම්පදාව ලබා ස්වකීය සම්ප්‍රදාය වෙන් වෙන්ව පවත්වාගෙන ගොස් ඇත. විජයබාහු රජතුමා මෙම නිකාය තුනට ම තුලාභාර තුනක් දුන්බව පොළොන්නරුවේ වේලක්කාර සෙල්ලිපියේ සඳහන් වීමෙන් පෙනී යන්නේ

රජතුමා නිකාය තුනට ම සමාන අනුග්‍රහයක් දැක්වූ බව ය.

මෙම රජතුමා බුරුමය හැරුණු විට වෙනත් ථේරවාදී බුදුසසුන ව්‍යාප්තව තිබූ රටවල් සමග සම්බන්ධතා ගොඩනගා ගනු ලැබී ය. බුද්ධගයාවේ මහාවිහාරයට කීපවරක් පූජා භාණ්ඩ යැවීම එක් නිදසුනකි. ලංකාවේ ආනන්ද නම් මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ මලය අර්ධද්වීපයේ ලිගෝරයට වැඩම කොට ධර්ම ප්‍රචාරය කළ බවත් එය විජයබාහු රජුගේ අවසාන පාලන සමයේ දී සිදුව ඇති බවත් පිළිගෙන ඇත.

උතුරේ ජම්බුකෝල පට්ටන විහාරය, දඹුලු විහාරය, මහියංගණය, අනුරාධපුරයේ ශ්‍රී මහා බෝධිය ඇතුළු රටේ වෙහෙර විහාර රැසක් මෙතුමා ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීය. නව නිර්මාණ ඉදිකිරීමට වඩා ප්‍රතිසංස්කරණයට ප්‍රමුඛත්වය ලබාදුන්න ද රජු තම මාලිගය ආසන්නයේ දළදා මැදුරක් තනවා එහි දළදා වහන්සේ තැන්පත් කරවා පූජා පැවැත්වූ බව දැක්වෙන හෙයින් එය ඔහුගේ නව නිර්මාණයක් විය හැකි ය. මේ රජු ශ්‍රී පාදයට ගමන් ගන්නා වූ මාර්ග තුනෙහි ම දන්සැල පැවැත්වූ බවත් ශ්‍රී පාදයට ගම්බිම් පූජා කළ බවත් අඹගමුව සෙල්ලිපියේ දැක්වේ.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා රට එක්සේසත් කොට රාජ්‍යය කළ අවුරුදු 33ක කාලය මෙරට බුද්ධ ශාසනයේ අතිශයින් දීප්තිමත් යුගයකි. එම වකවානුව තුළ ගන්නා ලද වැදගත් තීරණ මෙරට ශාසන ඉතිහාසයේ විශේෂ ලක්ෂණයක් ලෙස දැක්විය හැකි ය. ඉන් පළමුවැන්න වන්නේ රජුගේ ප්‍රධාන අනුශාසකවරයා වූ දිඹුලාගල මහා කාශ්‍යප මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් සිදු කෙරුණු සාසන ශෝධනය යි.

සංඝ සංශෝධනයෙන් පසුව ඇති කර ගන්නා ලද කතිකාවත දෙවන වැදගත් ලක්ෂණය වේ. එම කතිකාවත අඩංගු වන ගල්විහාර ලිපිය අනුව සංඝ සාමග්‍රිය ඇති වූයේ මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දොළොස් වන රාජ්‍ය වර්ෂයේදී ය. එකී කතිකාවත ලංකාවේ සියලුම භික්ෂූන් වහන්සේලාට අදාළ ප්‍රථම කතිකාවත වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය. මහා සාමි, මාහිමි, සංඝරාජ වැනි නම්වලින් හඳුන්වා ඇති සංඝ සමාජයේ නායක තනතුර ඇරඹුනේ මෙම සංඝ සාමග්‍රියෙන් පසුව බවත් ප්‍රථම මහාසාමි තනතුර ශාරිපුත්‍ර මහ ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් ඉසිලූ බවත් උගතුන්ගේ පිළිගැනීම යි.

පොළොන්නරුවේ දැනට ශේෂව ඇති ආගමික ගොඩනැගිලිවලින් විශාල ප්‍රමාණයක් මහා පරාක්‍රමබාහු රාජ්‍ය යුගයේ දී ඉදි කෙරුණු ඒවා ය.

ආගමික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ පාලන කාලය ද තවත් කැපී පෙනෙන යුගයකි. වසර නමයක කාලය තුළ එතුමා රටේ විවිධ ප්‍රදේශවලට සංචාර කොට වෙහෙර විහාර ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීය. දඹුලු විහාරයේ පිළිම 72ක රන් ආලේප කරවා එයට එතුමා ස්වර්ණගිරි ගුහා යන නම තබන ලදී. ශ්‍රී පාදස්ථානයට පැමිණ වන්දනා

කළ එතුමා රත්නපුර පාරේ (රජ මාවත) පිහිටි භගවාලෙන නම් ස්ථානයේ රජු වන්දනා කරන ආකාරයේ චිත්‍රයක් අන්දවා නිශ්ශංකමල්ල ශ්‍රී පාදය වැන්දේ මෙසේ ය යන අදහස දෙන ලිපියක් ද කෙටවී ය. අනුරපුර රුවන්වැලි සෑයට ගිය මෙතුමා එම සෑයට අසදෘශ පූජාවක් පැවැත්වී ය. පොළොන්නරුවේ ඇති මහා පරාක්‍රමබාහු ආගමික ගොඩනැගිලි හැරුණ විට අන් සියලුම කැපී පෙනෙන ඒවා මේ රජුගේ කෘතීන් ලෙස සැලකේ.

බුදුදහමට අතිරේකව හින්දු ආගමට සම්බන්ධ විවිධ ඇදහිලි සමකාලීන අවදියේ පැවති බව අනාවරණය වේ. මහාතිත්ථ, කන්තලේ වැනි ස්ථානවලින් හමු වූ ශිව, පාර්වතී, කාර්තිකේය, ගණනාථ, කාලි, ලක්ෂ්මි ආදී හින්දු දෙවි දේවතාවියන්ගේ ප්‍රතිමාවලින් හා ශිව ලිංගවලින් පැහැදිලි වේ. මේ හැර විවිධ රජවරුන් බ්‍රහ්මණයන්ට කළ ආහාරපාන දීම වැනි කටයුතු ගැන වංශකථාවල හා සෙල්ලිපිවල දැක්වේ.

ක්‍රියාකාරකම

මහා පරාක්‍රමබාහු රජු සමයේ ඇති වූ ශාසනික ප්‍රබෝධය පිළිබඳ වාක්‍ය පහක් ලියන්න.

පොළොන්නරු සමයේ භාෂා සාහිත්‍යය

මහා විජයබාහු රජතුමා ප්‍රවීණ උගතකු වූ බව මහා කවි ලෙස මහාවංසයේ හඳුන්වා තිබීමෙන් පැහැදිලිය. මෙතුමා නොයෙක් කවීන්ට ප්‍රවේණිගම් හා අනල්ප ධනය දුන් බව ද සඳහන් වෙයි. සමකාලීන තොරතුරු හෙළි වන පනාකඩුව තඹ සන්නස හා අඹගමු සෙල්ලිපිය අනුව ද විවිධ අභියෝග මැද මෙරට භාෂා සාහිත්‍යය විනාශ නොවී පැවති බව කිවහැකි ය.

ලීලාවතී රැජිණ පළමුවරට රජකම් කළ කාලයේ ලියවුණු සසඳාවත මේ යුගයට නිශ්චිතව අයත් වූ බව පිළිගෙන ඇත. ගී දෙසිය අසූතුනකින් යුත් මෙය පොළොන්නරු යුගයට අයත් කළ හැකි එකම සිංහල කාව්‍යය වේ. මඛාදේව ජාතකය මුල්කරගෙන රචිතව ඇති මුවදෙව්දාවත ද මේ යුගයට අයත් බව සැලකේ. සසඳාවතෙහි මෙන් ම මුවදෙව්දාවතෙහි ද කතුවරු අවිනිශ්චිතය.

අත්ථදස්සි නම් හිමි නමක් ලියූ නිමි ජාතකය ද ගුරුළුගෝමීන් ලියන ලද ධර්මප්‍රදීපිකාව සහ අමාවතුර ද මේ යුගයට අයත් වේ. සරල සුගම හෙළ බස් වහර අමාවතුර කෘතියෙන් උගත හැකිවීම විශේෂ ලක්ෂණයකි.

පොළොන්නරු යුගයේ ජනප්‍රිය සාහිත්‍යාංගයක් ලෙස සැලකෙන සන්න කෘති කීපයක් හඳුනා ගෙන තිබේ. අභිධම්මත්ථ සංග්‍රහ සන්නස, විනය සන්නය, මේඝදූත සන්නය, ජානකීහරණ සන්නය, එවැනි කෘති කීපයකි.

පාලි හා සංස්කෘත ග්‍රන්ථවල වචනයක් පාසා අර්ථ සිංහලෙන් ලිවීම සන්න යනුවෙන් අදහස් වේ.

පොළොන්නරු යුගයේ රජවරුන්ගේ ශිලා ලිපි, විශේෂයෙන් පරාක්‍රමබාහුගේ ගල් විහාර කතිකාවත හා නිශ්ශංක මල්ල රජුගේ ගල්පොත ආදිය සමකාලීනව භාෂා සාහිත්‍යය හා අධ්‍යාපනය ලබා තිබූ ප්‍රගතිය පිළිබඳ ජීවමාන සාධක ය. පොළොන්නරු යුගයේ දී ඇති වූ බෞද්ධ ප්‍රබෝධ හා අග්නිදිග ආසියානු රටවල් සමග පැවති සංස්කෘතික සබඳතා පාලි භාෂාවේ ඇති වූ ප්‍රගතියට ප්‍රධාන හේතු සාධක විය. සමකාලීනව වැඩ වාසය කොට ඇති සාරිපුත්ත හිමි පාලිඅට්ඨකථා රචනයෙහි වියතෙකු විය. විනය සංග්‍රහය සාරත්ථදීපනී, සාරත්ථමංජුසා වැනි කෘතීන් උන්වහන්සේ විසින් රචිත බව පිළිගෙන ඇත.

සාරිපුත්ත හිමියන්ගේ ශිෂ්‍යයකු වූ වාගිස්සර හිමි විවිධ විෂයයන් අළලා කෘති රචිත උගතුන් අතර ප්‍රමුඛ විය. වංශකතා ලිවීම ද පොළොන්නරු යුගයේ දී දියුණු තත්ත්වයක පැවතුණි. ලීලාවතී රැජිණගේ අගමැතිවරයා වූ පරාක්‍රම සෙනෙවියාගේ අනුග්‍රහය ලබා ධම්මකිත්ති හිමියන් විසින් රචිත දාඨාවංශය ඉතා සුවිශේෂී වූ පාලි පද්‍ය ග්‍රන්ථයකි.

පොළොන්නරු යුගයේ දී පාලි භාෂාවට මෙන් ම සංස්කෘත භාෂා අධ්‍යයනයට දැඩි උනන්දුවක් පැවති බව කෞටිල්‍යගේ අර්ථශාස්ත්‍රය මනුස්මෘතිය වැනි කෘති ගැන මහාවංසයේ හා නිශ්ශංකමල්ල වැනි රජවරුන්ගේ සෙල්ලිපිවල සඳහන් වීමෙන් පෙනේ. මේ යුගයේ ඇතැම් සෙල්ලිපි ආරම්භ වී තිබෙනුයේ සංස්කෘත ශ්ලෝකවලිනි. උදුම්බරගිරිවාසී මහා කාශ්‍යප හිමියන්ගේ බාලාවබෝධන කෘතිය, අනුරුද්ධ නම් මහතෙර නමක් විසින් ලියන ලද අනුරුද්ධ ශතකය වැනි කෘති සංස්කෘත සාහිත්‍යයේ සුවිශේෂ කෘතීන් වේ.

ගැට පද ලිවීම මෙකල ප්‍රචලිත සාහිත්‍යාංගයක් විය. බෝධිවංස ගැටපදය, ජාතකට්ඨකථා ගැටපදය එවැනි ගැටපද දෙකක් විය.

ඉහත සඳහන් කළ කරුණු අනුව සමකාලීන යුගයේ දී සිංහල, පාලි හා සංස්කෘත සාහිත්‍යය ග්‍රන්ථ රාශියක් රචනා වී තිබුණු බව පැහැදිලි ය.

ක්‍රියාකාරකම

පොළොන්නරු අවදියේ විවිධ භාෂා උපයෝගී කොට ගෙන රචනා කොට ඇති පොත්පත් හා ඒවායේ කතුවරු වගුගත කරන්න.

පොළොන්නරු යුගයේ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය හා කලාව

චෝළ පාලනය පැවති අඩසියවසක පමණ වකවානුව ලංකාවේ කලාව හා ගෘහ නිර්මාණයේ අඳුරු කාල පරිච්ඡේදයකි. අනුරාධපුරයේ හා ඉන් උතුරේ වූ බොහෝ ආගමික ගොඩනැගිලි චෝළයන්ගේ පාලන කාලයේ රැක බලා ගැනීමක් සිදු නොවීම නිසාත් පිළිසකර නොවූ නිසාත් විනාශ වී යන්නට ඇත. බොහෝ ගොඩනැගිලි චෝළයන්ගේ දරුණු විනාශයට ගොදුරු වන්නට ඇත.

චෝළ පාලන සමයේ ඉදි වූ ගොඩනැගිල්ලක් ලෙස නිශ්චිතව හඳුනාගෙන ඇත්තේ ශිව දේවාලය අංක 02 නමින් හඳුන්වන කුඩා ශෛලමය ගොඩනැගිල්ල ය. එහි බිත්තියේ කොටා ඇති පළමුවන රාජේන්ද්‍ර චෝළ රජුගේ ලිපිය අනුව මෙම ශිව දේවාලයේ නම වානමන් මාදේවි ඊශ්වරම් ය. මෙය පළමුවන රාජ රාජ රජුගේ අග මෙහෙසියගේ නමය. පොළොන්නරු නගරයේ හා අවට පිහිටි හින්දු ආගමික ගොඩනැගිලි චෝළ පාලන කාලයේ ගොඩනැගූ බවට නිශ්චිත සාධක නැත.

මෙම ශිව දේවාලය චෝළ වාස්තු විද්‍යා ශෛලිය අනුව නිමවන ලද්දකි. එනිසා දේවාලවලට ආවේණික ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීය ලක්ෂණ එහි දක්නට ලැබේ. සමචතුරස්‍රාකාර ගර්භ ගෘහය හා ආයත චතුරස්‍රාකාර අන්තරාලය එහි ප්‍රධාන කොටස් වේ. මුළු ගොඩනැගිල්ල ම අලංකෘත පාදමක් මත නැගී සිටියි. ගර්භගෘහ කොටසට අණ්ඩාකාර වහලක් ඇත. ගොඩනැගිල්ලේ සියලුම කොටස් කළු ගලින් නිමවා ඇත. පිටතට පැන්නූ කුළුණුවලින් බිත්ති අලංකෘතය. මේ බිත්ති මතුයෙහි පිරමීඩාකාර මහල් තුනක් සහිත අෂ්ටාංග ශිඛර ගෝලාර්ධයක හැඩයගත් විමානයක් ඉදිකොට ඇත. මෙය සමකාලීන ද්‍රවිඩ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ විශිෂ්ටාංග පිළිබිඹු කරයි.

පොළොන්නරුව අගනුවර කරගත් පළමු විජයබාහු රජතුමාගේ පටන් කාලිංග මාඝ ආක්‍රමණය එල්ල වනතෙක් කාලය තුළ ඉදි වූ ගෘහ නිර්මාණ ලෞකික ගොඩනැගිලි සහ ආගමික ගොඩනැගිලි වශයෙන් කොටස් දෙකකට බෙදනු ලැබේ.

ලෞකික ගෘහ නිර්මාණ

එකොළොස්වන හා දොළොස්වන ශතවර්ෂවලට අයත් මාලිගා හයක නටබුන් සොයාගෙන තිබේ. විජයබාහු මාලිගාව ඉන් එකකි. මහාවංසය අනුව පළමුවන විජයබාහු රජු අභිෂේක උත්සවය පැවැත්වූයේ මේ මාලිගාවේදී ය. අනුරාධපුර ඇතුල්නුවර පිහිටි මෙම ගොඩනැගිල්ල තනවා ඇත්තේ පැරණි ගොඩනැගිලි වලින් එකතු කරගත් ද්‍රව්‍යවලින් බව පෙනේ.

පඬුවස් නුවර ඇති රජමාලිගයේ නටබුන් පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ කාලයට අයත්, රජු දක්ඛිණදේශයේ පාලකයා වශයෙන් සිටියදී වාසය කළ මෙම මාලිගය ඉතා ක්‍රමානුකූල සැලැස්මක් අනුව තනවන ලද එකකැයි මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන මහතා විසින් ප්‍රකාශ කර ඇත. මාලිගා අතර ඉතා රමණීය යැයි කිවහැකි ගොඩනැගිල්ල වන්නේ පොළොන්නරුවේ ඇතුළු නුවර පිහිටි මාලිගාව වේ. එය මහා පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් තනවන ලදැයි සැලකෙන වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය බව හඳුනාගෙන ඇත. මෙම මාලිගාවේ ප්‍රධාන ශාලාව හැර අනික් කාමර වටා පේළි දෙකකට හෝ තුනකට සාදා තිබුණ කුඩා කුටි පනහකට වැඩි ගණනක් දක්නට ඇත. මැද ගර්භ ගෘහ බිත්තිවල ඝණකම අඩි දහයක් පමණ වීමෙන් පෙනී යන්නේ මෙය සැබවින් ම තට්ටු ගණනාවකින් යුත් ගොඩනැගිල්ලක් වූ බව ය. ප්‍රධාන ප්‍රාසාදයට නැගෙනහිරින් පිහිටි රාජවේශ්‍යාභුජංග මණ්ඩපය රජු ජනතාව මුණ ගැසීමට භාවිත කළ වැටුම් මඩුවකි. පරාක්‍රම සමුද්‍රයේ ද්‍රූපතක ඇති නටබුන් මාලිගය සීතමාලිගාව යැයි හඳුනාගෙන ඇත. නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ මාලිගාවේ නටබුන් පරාක්‍රම සමුද්‍රයේ නැගෙනහිර ඉවුරේ දක්නට ලැබේ. රෝහණයේ රජ පෙළපතට අයත් ලෙස සැලකෙන මාලිගාවක නටබුන් උඳුන්දොර හෙවත් වර්තමාන ඌව පළාතේ ගල බැද්දෙන් සොයාගෙන ඇත.

5.10 රූපය-නිශ්ශංකමල්ල රාජ සභා මණ්ඩපය

මේ මාලිගා නිර්මාණයේ දී උපයෝගී කරගත් ප්‍රධාන ද්‍රව්‍ය වූයේ ගඩොල් ය. එය පොළොන්නරු යුගයේ නිර්මාණ ශිල්පයේ විශේෂත්වයක් වශයෙන් දැක්විය හැකිය. මේ ගොඩනැගිලිවල උපරිභාගය සහ වහල සඳහා ලී උපයෝගී කරගන්නට ඇත. වහල උළු සෙවිලි කරන ලද්දකි.

5.11 රූපය-පොළොන්නරුවේ කුමාර පොකුණ

මෙම ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයේ ආභාසය නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ රාජ සභා මණ්ඩපයට ලැබී තිබේ. මෙම යුගයේ රාජසභාවක ලක්ෂණ හඳුනා ගැනීමට ඇති හොඳම නිදර්ශනය නිශ්ශංකමල්ල රාජසභා මණ්ඩපයයි.

මෙහි දකුණු කෙලවරේ මැද රජතුමාගේ සිංහාසනය තිබූ අතර එයට මුහුණ දී සමාන්තරව විහිදුණු කුලුණු පේළි දෙකක් දක්නට ලැබේ. එම කුලුණුවල අභියස ඒ ඒ නිලධාරීන්ගේ අසුන් පනවා තිබූ බව කුලුණුවල කොටා ඇති සෙල්ලිපිවල සඳහන් වේ. ඔවුන් දැරූ තනතුරු ද ඒවායේ සඳහන් වේ.

අනුරාධපුර යුගයේදී ම මෙන් ම මේ යුගයේ ද වාස්තු විද්‍යාවේ කැපී පෙනෙන අංගයක් වූයේ පොකුණු නිර්මාණය යි. මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ මගුල් උයනෙහි ඇති ශිලාපොක්ඛරණී හෙවත් කුමාර පොකුණ වැදගත් නිර්මාණයකි. ඇතුළු නුවරට පිටතින් ඇති මෙයට බැසීමට සෙල්මුවා හිණිපෙළක් විය. ආයත චතුරස්‍රාකාර මේ ගල් පොකුණ උඩ සිට පහලට ක්‍රමයෙන් කුඩා වන අයුරු තනා ඇත. සෙල්මුවා සිංහ රූප, මකර රූප ස්වරූපය ගත් ගල් පිහිලි ද පියගැටපෙළ ද මේ පොකුණේ ඇත. පොකුණු අසල මණ්ඩපයක නටබුන් තිබෙන නිසා එහි රජ පවුලේ අය ඇඳුම් මාරු කරන්නට ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ.

ආගමික ගොඩනැගිලි

පොළොන්නරු යුගය ආගමික ගොඩනැගිලි නිර්මාණය අතින් විවිධත්වයක් පෙන්නුම් කරයි. මහා විජයබාහු රජු මේ වකවානුවේ තැන වූ බව වංශකතාවේ දැක්වෙන එකම ආගමික ගොඩනැගිල්ල දළඳා මාළිගය යි. පොළොන්නරු දළඳා මළුව නමින් හැඳින්වෙන චතුරස්‍ර භූමියේ ඇති අටදාගෙය නම් වූ ගොඩනැගිල්ල මෙය විය හැකි බව පිළිගෙන ඇත. අනුරාධපුර ගෘහ නිර්මාණ සැලැස්ම උපයෝගී කොටගෙන ඇති මෙහි ගර්භ ගෘහයක් හා අන්තරාලයක් ද වේ. මහා පරාක්‍රමබාහු සමය ආගමික ගොඩනැගිලි තැනීම අතින් දියුණු වකවානුවකි. පළමු විජයබාහු රජුගේ මරණයෙන් පසු ඇති වූ අවුල් වියවුල් නිසා අභාවයට ගොස් පැවති නිර්මාණකරණයට අවශ්‍ය ශිල්පින් හිඟ වූ බවත් එම නිසා දකුණු ඉන්දීය ශිල්පීන් ද පරාක්‍රමබාහු තම නිර්මාණකරණයට ගෙන්වා ගත් බවත් වංශකථාවේ දැක්වේ.

5.12 රූපය-තිවංක පිළිමගෙය

පොළොන්නරු යුගයේ සිංහල වාස්තු විද්‍යාඥයින් තැන වූ ඉතා උසස් නිර්මාණ වන්නේ ගඩොල්මුවා බොකු වහල සහිත පිළිම ගෙවල් බව පරණවිතාන මහතාගේ මතය යි. මෙවැනි විහාර මන්දිර තුනක් පොළොන්නරුවේ ඇත. එය දැනට හොඳින් ආරක්ෂා වී පවතින ගොඩනැගිල්ල ථූපාරාමය යි. මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ මහින්ද ඇමතියා විසින් තැනවූවකි. මෙම නිර්මාණ වර්ගයේ වැදගත්ම නිර්මාණය ලංකාතිලකය වේ. එය මහා පරාක්‍රමබාහු රජු තැනවූවකි. ජේතවන විහාර සංකීර්ණයේ පිහිටි තිවංක පටිමාඝරය හෙවත් තිවංක පිළිමගෙය අනෙක් නිර්මාණය වේ. ථූපාරාමයෙහි හිඳි පිළිමයක් හා අනෙක් විහාර දෙකෙහි හිටි පිළිම ද දක්නට ලැබේ.

5.13 රූපය-ලංකාතිලක පිළිමගෙය

මෙම පිළිම ගෙවල් තුනට ම පොදු බිම් සැලසුම්වල ප්‍රධාන අංග තුනක් ඇත.

- ගොඩනැගිල්ලට පිවිසෙන ස්ථානයේ ඇති ද්වාර මණ්ඩපය
- අන්තරාලය
- අභ්‍යන්තරයේ ඇති ගර්භගෘහය, එම අංග තුන වේ.

මෙකී බිම් සැලසුම් අනුරාධපුර යුගයේ ප්‍රතිමාගෘහවල ඇති බිම් සැලැස්මට බෙහෙවින් ම සමාන බව පුරාවිද්‍යාඥයෝ පෙන්වා දෙති.

5.14 රූපය-පොළන්නරුව හැටදාගෙය

මෙම ප්‍රතිමා ගෘහවල බිත්ති ඉතා ඝනව තනා තිබෙන නිසා විහාර මන්දිරය තුළ ඇති ඉඩකඩ සීමිතය. මේවාහි බුදු පිළිම තැන්පත් කර ඇති ගර්භ ගෘහයට ආලෝක ලබා ගැනීමට පොලු සහිත පටු කවුළු තබා ඇත.

පොළොන්නරුවේ ඇති හැටදාගෙය විශේෂ ලක්ෂණ සහිත ගොඩනැගිල්ලකි. නිශ්ශංක මල්ලගේ ගොඩනැගිල්ලක් ලෙස හැඳින්වෙන මෙය ආයත චතුරස්‍රාකාර ගල් වැටක් සහිත කොටුවක් තුළ තනා ඇති ගර්භගෘහයකින් හා ද්වාර මණ්ඩපයකින් යුක්ත ය.

ගර්භගෘහය ප්‍රතිමා තැන්පත් කිරීම සඳහා ය. අන්තරාලයේ වම් කොණේ සිට පියගැට නවයකින් යුත් උඩුමහලකි. මීට ඉහළින් දැවමුවා මණ්ඩපයක් තිබුණු බවට පෙනේ. එහි දළදා වහන්සේ තැන්පත් කර තිබෙන්නට ඇත.

නිශ්ශංක ලතා මණ්ඩපය පිරිත් ඇසීමට සහ දළදා වහන්සේට වැඳුම් පිදුම් කිරීම සඳහා රජතුමා භාවිත කරන ලද්දකි.

ජේතවන විහාර භූමිය ලෙස සැලකෙන විහාර භූමියෙහි පිහිටි බද්ධ සීමාපාසාදය නම් ගොඩනැගිල්ල උපෝසථ ඝරයකි. මහල් නමයක ගොඩනැගිල්ලක් ලෙස වංශකථාවල දක්වා ඇති මෙහි ගල් කණු අනුව එහි මහල් නමයක් තිබෙන්නට ඇතැයි විශ්වාස කිරීම අසීරු නොවේ.

5.15 රූපය-පොත් ගුල් විහාරය

පරාක්‍රම සමුද්‍රයේ වැව් බැම්ම කෙළවර පිහිටා ඇති පොත්ගුල් විහාරය නමැති ගොඩනැගිල්ල ද මේ යුගයේ විශේෂ නිර්මාණයකි. අඩි 157 ක වට ප්‍රමාණයක් ඇති වෘත්තාකාර පාදමක් මත සම උසට නංවන ලද බිත්ති මත රැඳ වූ ලී වහලක් මෙහි තිබෙන්නට ඇත. මෙය පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දෙවන බිසව වූ චන්ද්‍රාවතී විසින් කරවන ලද බව එම ස්ථානයෙන් ලැබුණු සෙල්ලිපියක සඳහන් වන බව ඉතිහාසඥයෝ පෙන්වා දෙති.

තිවංක පිළිමගෙයට දකුණු පැත්තෙන් පිහිටි නාන පොකුණ සාම්ප්‍රදායික අටපෙති නෙළුම් මලක හැඩයට සාදන ලද්දකි. වැදගත් නිර්මාණයක් වන මෙය පළමු පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ගොඩනගන ලද බව විශ්වාස කෙරේ.

ස්තූප නිර්මාණ කලාව ද පොළොන්නරු යුගයේ ප්‍රචලිතව පැවතුණි. ස්තූප තැනීමේදී ඇත අනුරාධපුර යුගයේ ස්තූප සැලැස්ම අනුගමනය කළ පොළොන්නරු යුගයේ ශිල්පීහු පේසා වළලු සහිත වේදිකාවක් මත සුවිශාල ගර්භගෘහයක් සහිත ස්තූප තැනූහ.

5.16 රූපය-රන්කොත් වෙහෙර

5.17 රූපය-නෙළුම් පොකුණ

5.18 රූපය-සත්මහල් ප්‍රාසාදය

ආළාහන පිරිවෙන් භූමියේ පිහිටි කිරිවෙහෙර පොළොන්නරු යුගයේ සුවිශාල ස්තූප අතර ඉතා වැදගත් ය.

නිශ්ශංකමල්ල රජු තැන වූ වර්තමාන රන්කොත් වෙහෙර නමින් හඳුන්වනු ලබන දාගැබ ආළාහණ පිරිවෙණට දකුණින් පිහිටියකි.

අඩක් නිම වූ නිර්මාණයක් ලෙස පිළිගැනෙන මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දෙමළ මහා සෑය දකුණු ඉන්දියාවෙන් රැගෙන එන ලද සිරකරුවන් යොදවා සකස් කළ බව සඳහන් වේ.

සත්මහල් ප්‍රාසාදය පොළොන්නරු යුගයේ තවත් විශේෂ ස්ථූපයකි. මෙය ක්‍රමයෙන් එකිනෙකට කුඩා වෙමින් ඉහළට නැගෙන මහල් හයකින් යුත් පිරමීඩයකට සමාන ගොඩනැගිල්ලකි. මුලදී අටපට්ටම්ව පැවති මෙය පසුව සතරැස් හැඩයට සාදවා ඇත. සෑම මහලක ම බිත්ති සහිත ආරුක්කු සහිත කුහර ඇතුළත දේවතා රූප ඇත. මෙම චෛත්‍ය ක්‍රමය තායිලන්තය ඇතුළු අග්නිදිග ආසියා රටවල දක්නට ලැබේ. සමකාලීනව අග්නිදිග ආසියාව සමග පැවති සම්බන්ධතාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම රටවල නිර්මාණ ශිල්පීන්ගේ උපදෙස් ලබා ඉදිවන්නට ඇතැයි පිළිගනී. නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ නිර්මාණයක් ලෙස සැලකේ.

අනුරාධපුර යුගයේ දී මෙන් ම මේ යුගයේ දී ද විශාල ස්තූප සිව් දිසාවෙහි වාහල්කඩ ඉදිකිරීම දක්නට ලැබේ. කිරි වෙහෙරේ හා රන්කොත් වෙහෙරේ ඇති වාහල්කඩ අනුරාධපුර යුගයේ වාහල්කඩ සැලැස්මට වඩා සම්පූර්ණයෙන් ම වෙනස් වේ. මේවා මුළුමනින් තනා තිබෙන්නේ ගඩොලිනි.

මේ කරුණු අනුව පොලොන්නරු යුගයේ ගෘහ නිර්මාණ දේශීය ස්වරූප අනුව හැඩගැසී ඇතත් ඇතැම් තැනක විදේශීය ලක්ෂණ ඉස්මතු වේ. මතු සඳහන් කළ පරිදි දේශීය නිර්මාණ ශිල්පීන්ගේ හිඟය මේ සඳහා බලපාන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය.

ක්‍රියාකාරකම

පොළොන්නරු යුගයේ ඉදි කොට තිබූ ගෘහ නිර්මාණවල ඇති විශේෂ ලක්ෂණ මැයෙන් පුවත්පතකට ලිපියක් සකස් කරන්න.

5.19 රූපය-ගල් විහාරයේ හිටි පිළිමය

මූර්ති කලාව

අනුරාධපුර යුගයේ දී මෙන් ම පොලොන්නරු යුගයේ දී ද බෙහෙවින් බිහි වූයේ ආගමික මූර්තීන් ය. ඒවා අතර බුද්ධරූප, බෝධිසත්ව රූප හා දේවතා රූප වේ.

පොළොන්නරු යුගයට අයත් යැයි පැහැදිලිව කිවහැකි ප්‍රතිමා දක්නට ලැබෙන්නේ පොළොන්නරුවේ ගල්විහාරයේ ය. පොළොන්නරු වටදාගෙයි ඇති බුදුපිළිම හතර ද මේ යුගයට අයත් ය.

පොළොන්නරු යුගයේ මූර්ති ශිල්පීන්ට වඩා රුචිකර වී තිබුණේ විහාර දොරටුවල පියගැට අලංකාර කැටයමින් සැරසීමට ය. මකර හැඩයගත් කොරවක් ගල් මිනිස් වෙස් ගත් නාග රූප, මුරගල් හා සඳකඩපහණ යන මේවා පියගැට පෙළ සැරසීම සඳහා තෝරාගත් වස්තු විෂයයන් විය.

පොළොන්නරු යුගයේ සඳකඩපහණ නිර්මාණය අතින් පරිහානියක් පෙන්නුම් කරන බව විචාරකයෝ පෙන්වා දෙති. මේ යුගයට අයත් එකම කලාත්මක සඳකඩපහණ

ලෙස හඳුනාගෙන තිබෙනුයේ වටදාගෙයි උතුරු දොරටුවේ ඇති සඳකඩපහණ පමණි. අනුරාධපුර යුගයේ සඳකඩපහනවල නෙළා ඇති ඇතා, සිංහයා, අශ්වයා සහ ගවයා යන සතුන් හතරදෙනා එකිනෙකා පිටුපස දිව යන ආකාරය දැක්වෙන තනි පේළිය වෙනුවට මේ යුගයේ නිර්මාණවල ගවයා හැර අනිත් සතුන් තුන්දෙනා එක් එක් පේළිය බැගින් වෙන වෙනම දක්වා ඇත්තේ ය. ගවයා ඇතුළත් නොකිරීම පිළිබඳව මත දෙකක් පවතී. එක් මතයකින් කියවෙන්නේ ශිව ආගමික අදහස් මගින් ඉවත් වූ බව ය. දෙවැන්න අනුව මේ යුගයේ වඩුවන් බොහොමයක් දකුණු ඉන්දියානුවන් වීම එයට හේතු බව ය.

පොළොන්නරු යුගයට අයත් ලෝකඩ නිර්මාණ කීපයක් ලැබී ඇත. අංක 02 ශිව දේවාල භූමියෙන් සොයාගෙන ඇති ශිව රූප සමූහය හා එම භූමියෙන් සොයාගෙන දැනට කොළඹ කෞතුකාගාරයේ තැන්පත් කර ඇති නටරාජ රූප විශිෂ්ට නිර්මාණ ලෙස සැලකේ. පොළොන්නරුව කෞතුකාගාරයේ ද මෙවැනි ශිව ආගමික ලෝකඩ නිර්මාණ කීපයක් වේ. මේ සියල්ල ම චෝළ පාලකයන් විසින් දකුණු ඉන්දියාවෙන් ගෙන එන්නට ඇතැයි විශ්වාස කරනු ලැබේ.

චිත්‍ර කලාව

පොළොන්නරු යුගයේ දියුණු චිත්‍ර කලාවක් පැවති බවට සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රවලින් විස්තර කරන සියලු තොරතුරු තහවුරු කිරීමේ පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අද දක්නට නැත.

මහියංගණ චෛත්‍යයේ ධාතු ගර්භයේ තිබී සොයාගනු ලැබූ සිතුවම් කැබලි පොළොන්නරු යුගයට අයත් බව පැවසේ. පළමුවන විජයබාහු කාලයට අයත් ලෙස සැලකෙන එකී සිතුවම් බුදුරජාණන් වහන්සේ මාරසේනා ජය ගැනීම දක්වන අතර එහි බුදුන් වහන්සේ දෙව් බඹුන් පිරිවරා බෝරුකක් මුල වැඩ සිටින අයුරු පෙන්වා ඇත. මෙහි විෂ්ණු හා ශිව දෙවියන් පැහැදිලිව හඳුනා ගතහැකි බව විචාරකයෝ පෙන්වා දෙති.

පොළොන්නරු යුගයට අයත් යැයි නිසැක ලෙස හඳුනාගෙන ඇති දිඹුලාගල මාර විදියේ සිතුවම් විනාශ කොට තිබීම නිසා පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබාගත නොහැකිය. දිඹුලාගල පුල්ලිගොඩ පර්වත කුහරයක තිබෙන චිත්‍රයෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ රැස් වළලු සහිත දෙව්වරු පස්දෙනෙක් මල් ගත් අත් ඇතිව දෙව් බඹුන් බුදුරජුන්ට වැඳුම් පිඳුම් කිරීම දක්වන සිතුවමක කොටසක් සේ මෙය සලකා ඇත.

පොළොන්නරු ගල් විහාර විද්‍යාධාර ලෙනෙහි චිත්‍ර කැබලි කීපයක් දක්නට ලැබේ. එහි පර්වත බිත්තිය මැද නෙළා තිබෙන බුද්ධ රූපය පිරිවරා ගත් දෙව් බඹුන් දක්වන සිතුවමේ දික් රැවුලක් හා අතේ මලක් ඇති උඩුකය රූපය පිළිබිඹු කරන්නේ මහා බ්‍රහ්මයා විය යුතුයැයි මහාචාර්ය පරණවිතාන මහතා විශ්වාස කරයි. ඒ හැරුණු විට ලංකාතිලක

විහාරයේ බිත්ති මුළුමනින් චිත්‍ර වලින් සරසා තිබුණු බව විශ්වාස කරන නමුත් දැනට ඉතිරිව ඇත්තේ එක් අංශයක පිහිටි දොරටුවේ ආරුක්කුවේ ඇඳ ඇති ඉතා විසිතුරු මල්කම් මෝස්තරයක් පමණි.

පොළොන්නරු යුගයට අයත් වැඩි ම චිත්‍ර සංඛ්‍යාවක් දක්නට ලැබෙන්නේ තිවංක පිළිම ගෙය නමින් හඳුන්වන විහාරයේ ය. මෙහි දැනට ඇති චිත්‍ර ඇඳ ඇත්තේ බිත්තිවල ඇතුළු පැත්තේ පසුකාලීනව කරන ලද කපරාරුවක් මතය. එහි එක් සිතුවම් තට්ටුවක් මත තවත් සිතුවම් අඳින ලද බවට සාධක තිබේ. මේ නිසා විහාරය පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු සමයට අයත් වෙතත් සිතුවම් පොළොන්නරු යුගයේ අවසාන භාගයට අයත් විය හැකි බව පුරාවිද්‍යාඥයෝ පවසති.

තිවංක පිළිමගෙයි බිත්තිය ජාතක කතා පිළිබිඹු කරන චිත්‍රවලින් සරසා ඇත. සසජාතකය, මුගපක්ඛ ජාතකය හා මෛත්‍රීබල ජාතකය ලෙහෙසියෙන් හඳුනාගත හැකිව තිබේ. එහි ගර්භගෘහය හෙවත් ගන්ධකුටියේ ඇති සිතුවම් අතර බුදුන් වහන්සේ තුසිත දෙව්ලොවට වැඩම කිරීමත් විපතට පත් විශාලා මහනුවර බේරාගැනීම සඳහා ගංගා නදිය දිගේ නැවකින් වැඩම කිරීමත් පැහැදිලිව හඳුනාගත හැකිය. රේඛා ක්‍රමයට රූප නිර්මාණය කරන ලද මේ සිතුවම් සඳහා මඳ රතු, කහ සහ කොළ යන වර්ණ භාවිත කර ඇත. තිවංක පිළිමගෙයි චිත්‍ර සිංහල සිත්තරුන්ගේ දස්කම් දක්වන වැදගත් සාධක ලෙස විස්තර කළ හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම

1.පහත සඳහන් නිර්මාණවලින් 03ක් පිළිබඳ කෙටි සටහන් ලියන්න.

පරාක්‍රමසමුද්‍රය, ආලාහන පිරිවෙණ, ගල් විහාරය, සත්මහල් ප්‍රාසාදය, තිවංක පිළිමගෙය

2. පොළොන්නරු යුගයේ පැරණි කෞතුක වස්තු 05ක පින්තූර එකතු කර ඒවා හඳුන්වා දී පොත් පිංචක් සකස් කරන්න.